

TRETI DAN II. KONRESA KOMUNISTIČNE PARTIJE SLOVENIJE

Govor člana Politbiroja CK KPJ tov. Borisa Kidriča

Dovolite mi, tovariši, da se v diskusiji kritično dotaknem dveh, treh problemov, ki imajo sicer splošno jugoslovanski pomen in značaj, ki pa so po mojem mnenju neposredno pereči v Ljudski republiki Sloveniji.

Prvi tak problem predstavlja vprašanje, kaj je v našem odnosu do plana — osnovno.

Mnogo je po naših socialističnih podjetjih, državnih gospodarskih ustanovah, pa tudi na neposrednem partijskem delu tovarišev, ki menijo, da je v našem odnosu do plana osnovno — samo vprašanje tehnike in organizacije na splošno, predvsem njene tehnične plati.

Mislim, da taki tovariši nimajo prav, da taki tovariši hudo greše — tako v teoriji kakor v praksi.

Brez dvoma je vprašanje tehnike izredno važno, bistveno važno vprašanje, saj se prav s svojim petletnim planom borimo proti svoji tehnični zaostalosti, za visoko tehniko, za polaganje temeljev bodoči tako izpolnjeni naši tehniki, da bo preslegla tehniko razvitih kapitalističnih držav.

Kdor bi torej tehniko količkaj podcenjeval, bi se hkrati izjavil proti industrializaciji naše dežele, zdrknul bi na pozicije slavošpevov naši tehnični zaostalosti, odrekel bi se samih naših planov.

Vse to je, tovariši, točno, toda ko spoznavamo in izrekamo tako jasno in enostavno resnico, še nismo vprašanja izčrpali, še nismo pojasnili vseh pogojev, ki določajo uspehe ali neuspehe, skratka rezultate našega planiranja. Tehniko imajo namreč tudi kapitalisti v zapadnih državah, na žalost marsikje celo dosti popolnejšo kot dandanes mi. Če bi torej le vprašanje tehnike bilo osnovno vprašanje naših planov, bi se naše plansko gospodarstvo prav za prav v ničemer bistvenem ne razlikovalo od kapitalističnega gospodarstva.

Isto velja, ko govorimo o organizaciji na splošno.

Brez dvoma je vprašanje organizacije v smislu njene tehnične izvedbe izredno važno vprašanje. Vsak dan se borimo za organizacijo proti dezorganizaciji, proti pomanjkljivi organizaciji za izpolnjevanje, za racionalizacijo naše organizacije. To borbo moramo še zaostri. Znašli bi se pač v absurdnem protislovju, če bi mislili, da je dovoljeno v planskem gospodarstvu podcenjevati vprašanje organizacije. Nobenega dvoma ni, da bi tako podcenjevanje konec koncev pomenilo, da se odrekamo smiselnosti naših planov, da se odrekamo smotrnosti in organiziranega planskega sistema, da se odrekamo planskega gospodarstva sploh.

Vse to je, tovariši, res, toda kljub temu osnovno v planu ni samo vprašanje organizacije na splošno, vprašanje njene tehnične izvedbe. Organizacijo imajo namreč tudi kapitalisti zapadnih držav, v tehničnem pogledu na žalost marsikje eksaktnije kakor je trenutno naša. Če bi torej vprašanje plana in njegove realizacije zreducirali zgolj na vprašanje tehnične organizacije, se naše plansko gospodarstvo ne bi v ničemer bistveno razlikovalo od kapitalističnega gospodarstva.

Po čem pa se, tovariši, naše plansko gospodarstvo razlikuje od kapitalističnega gospodarstva? Vsakdo med nami bo odgovoril: kapitalistično gospodarstvo je v svoji celoti anarhično, naše pa je plansko. Razlika je torej jasna in o stvari ni treba mnogo povpraševati. Popolnoma točno. Vendar obstajajo še momenti, ki vprašanje nekoliko globlje osvetljejo. Točna je namreč tudi ugotovitev, da kapitalistično gospodarstvo v svoji celoti nikoli ne more biti plansko gospodarstvo. Točno je dalje, da so pogoji za resnično plansko gospodarstvo socialistični odnosi v proizvodnji, se pravi, da socialistična družbena vsebina gospodarske organizacije in njene tehnične izvedbe, točno je napoved, da je prav petletni plan naše države osnovni člen v naši borbi za izgraditev socializma, kar je jasno in ostro poudaril V. kongres KPJ (ploškanje).

Borba za izgraditev socializma pomeni odločen, neodločljiv boj za socialistične odnose v proizvodnji in menjavi, za socialistično družbeno vsebino naše gospodarske organizacije. Teža boja ne bomo samo proti materialno-družbenim ostankom kapitalizma v naši deželi, temveč se borimo tudi proti kapitalističnim ostankom v ljudski psihologiji, proti kapitalističnim ostankom v naši lastni zavesti, v naši lastni miselnosti.

Boj za socializem se razvija na široki in tudi komplicirani fronti.

Prvič in predvsem se nismo likvidirali vseh materialno-družbenih pozicij in ostankov kapitalizma. Njihovi nosilci se jih krčevito odlepajo in nas poizkušajo ovirati pri izpolnjevanju naših planov. V svojem gospodarskem delovanju čutimo vsak dan, da predstavljajo tuje, skrajno sovražno telo v naši ljudski skupnosti, da so njihovi interesi diametralno nasprotni našim, se pravi, interesom delovnega ljudstva, da se ta nasprotja nikakor in v ničemer ne morejo pomiriti vse do tlej, dokler bodo kapitalistični ostanki v

naši deželi še obstajali, dokler ne bo za nami prehodno obdobje od kapitalizma k socializmu, dokler ne bo socializem na vsej črti — zgrajen. (Ploškanje.)

Pred nami je potemtakem še borba s preostalimi kapitalističnimi pozicijami, s pogoji za njihovo oživiljenje in za njihovo krepitev.

Že zaradi tega, ker še obstajajo kapitalistični ostanki v naši deželi, ker še obstajajo pogoji za oživiljenje in krepitev kapitalističnih odnosov, ker socialistična graditev še ni dovršena — že zaradi tega, tovariši, — osnovnega in bistvenega v naših planih ne moremo reducirati na vprašanje tehnike in organizacije na splošno, organizacije v smislu njene tehnične izvedbe.

Osnovno in bistveno v naših planih je borba za socializem.

Omenil sem že, da v borbo za socializem vodi tudi oblikovanje ljudske psihologije. Nobenega dvoma ni, da smo na temelju revolucionarnih sprememb v materialno-družbeni osnovi naše dežele dosegli velikanske uspehe tudi glede revolucionarnih sprememb v ljudski psihologiji.

Poglejmo samo ljudski odnos do dela. Nekoč je naš delavski razred in je vse naše delovno ljudstvo upravičeno videlo v delu zgolj garancije za profite eksploatacije. Razume se samo ob sebi, da v takih pogojih delovno ljudstvo ni moglo biti in ni bilo navdušeno za delo.

Danes, ko delavski razred, ko delovno ljudstvo dela za sebe, za svojo bodočnost, za našo delovno skupnost, ne pa za kapitalistične eksploatacije, danes razvijajo delovni ljudje silen junaški, občudovanja in opevanja vredni delovni polet. Brez dvoma je to veljanska, revolucionarna sprememba v ljudski psihologiji. Toda mi se v njo še ne moremo zadovoljiti. Treba jo je stopnjevati, kajti šele na začetku izpolnjevanja svojih planov smo. Pot je še dolga, imeli bomo še sila težav, tudi trenutno nepredvidljive težave še bo — zoperstaviti jim bodo morali še močnejši delovni polet, zoperstaviti jim moramo svojo socialistično borbo za nove zmagе. Tako borba, tovariši, pa se mora odražati konkretno, odražati se mora vsak dan, odražati se mora v boju za realne norme, odražati se mora v boju za delovno disciplino, odražati se mora v boju proti neupravičenim izostankom, odražati se mora v boju proti legendam, bajkam in pripovedkam o »nerealnih, previsokih« planih, odražati se mora v boju za nenehno, dnevno odstranjevanje vseh materialnih in psiholoških ovir, ki otežkočajo izpolnitev in tudi — naglašam — prekorajčenje naših planov. (Ploškanje.)

Taka borba, tovariši, je sestavni del, nepogrešljiv sestavni del naše borbe za socializem, borbe za njegovo izgraditev v naši deželi.

Pa vzemimo samo primer tehnike in njenega izpolnjevanja! Nekoč je bila tehnika zgolj domena inženirjev v kapitalistični službi. Razen inženirjev in poklicnih tehnikov se delovno ljudstvo za tehniko ni menilo dosti več kot je to čisto neposredno zahteval sam tehnološki proces, tak, kakršnega so brez nje, brez sindikalnih posvetovanj in delavske vzpodbude odredili in organizirali inženirji in tehniki v kapitalistični službi.

Tudi v tem pogledu smo v novi Jugoslaviji doživeli velikansko revolucionarno spremembo v ljudski psihologiji. Danes je vse več naših delavcev, ki se za tehnološki proces že vsestransko zanimajo, ki vsak dan stremijo, da ga izpolnijo, ki se trudijo, da s tehnično racionalizacijo in iznajdbami dvignejo našo tehnično raven, da povečajo produktivnost dela. Po vseh naših tovarnah se porajajo iz neposrednih ljudskih globlin novatorji, racionalizatorji, iznajditelji, mojstri in razvijalci tehnike.

Toda tudi s tem, tovariši, se ne moremo zadovoljiti, čeprav je tudi ta polet občudovanja in opevanja vreden. Spodobni smo doseči še mnogo več in moramo doseči še mnogo več — kajti to kategorično zahteva naš plan. Dosežemo lahko in že bi lahko bili dosegli mnogo več z borbo proti nemarnemu odnosu do racionalizatorjev, novatorjev in iznajditeljev, z borbo za tako njihovo nagradjevanje, kot ga ti izredni državljani in borci na fronti plana in socializma zaslužijo, z borbo za splošno delavsko in ljudsko zanimanje za tehniko, z borbo proti raznim lažnostrokovnjaškim mnenjem, da se tehnika raven v tem ali onem procesu ne more dvigniti, ker postavljene norme tega baje nikakor in za nobeno ceno ne dovoljujejo in ker sta tehnika in matematika bojda do pičice eksaktno dokazali, da ni mogoče doseči boljših rezultatov, — skratka da smo menda že za vse večne čase vnaprej izčrpali naravne zakone.

Nobenega dvoma ni, da je taka borba sestavni del borbe za socializem, borba za izgraditev socializma v naši deželi.

Da se ustavimo napoved še ob vprašanju organizacije. Tudi v tem pogledu smo dosegli rezultate. Ne bom našteval konkretnih podrobnosti, temveč želim

spomniti samo na dejstvo, da je naša revolucija na vseh popriških javnega dela, na gospodarskem, na kulturnem, na neposredno državnem in partijskem, dvignila tisoče in tisoče novih organizatorjev iz vseh vrst delovnega ljudstva, o katerem so nekoč kapitalisti trdili, da je nevede in nesposobno, da bi upravljalo samo sebe, da bi vodilo državo. (Ploškanje.)

Toda prav v tem pogledu smemo biti z doseženimi uspehi še najmanj zadovoljni. Pereča potreba namreč katego-

rično, kakor nam to narekuje naša borba za socializem. (Ploškanje.)

Ponovno naglašam, da je osnovna v našem planu — borba za socializem. Teža se morajo zavedati zlasti naše partijske organizacije. Če bomo to zavest v partijskih organizacijah in forumih dovolj visoko razvili in jo hkrati spreminili v praktično, borbeno dejstvo slehernega dne, nas v našem planiranju in v boju za plan us bodo več mogli varati razni lažnostrokovnjaki, na naše plane v

Tovariš Boris Kidrič govori na II. kongresu KPS

rično ukazuje, da moramo vsak dan bojovati boj za nove kadre, za usposabljanje obstoječih kadrov, za višjo ideološko-politično in strokovno raven naših kadrov. Tudi ta borba je sestavni del naše borbe za socializem.

Toda s tem ni rešeno vse. Prav na vprašanju organizacije in organizatorjev se namreč najzornostno vidi, da ne gre za organizacijo na sploh. Kapitalisti so imeli dobre organizatorje, toda pretežna večina teh organizatorjev se je pokazala celo tedaj, ko ni bila po sredi sobotaža, neposobna za našo socialistično organizacijo. Ne gre torej za organizacijo na sploh, ampak gre za socialistično organizacijo našega gospodarstva. (Ploškanje.)

Ta pa je diametralno nasprotna kapitalistični, prav tako kakor je socializem diametralno nasproten kapitalizmu. Jasno je dalje, da se moramo boriti ne le za splošen socialistični tip naše gospodarske organizacije, temveč tudi proti vsem kapitalističnim ostankom v njej, proti vsem tistim kapitalističnim usledinam v naši socialistični organizaciji, ki nam jih razredni sovraženik bodisi hote in zavestno vrinja, bodisi izvirajo iz ostankov preteklosti v ljudski psihologiji.

Borba za posledno socialistično organizacijo v splošnem in v podrobnostih, borba proti ohranjanju in novemu vnašanju starih, kapitalističnih organizacijskih metod je brez dvoma tako važna, tako osnovna sestavni del naše borbe za socializem, da si brez nje dejanske graditve in izgraditve socializma sploh misliti ne moremo.

Iz vsega tega pa sledi, tovariši, — če se povrnemo na začetno vprašanje diskusije — da mi komunisti problem tehnike in organizacije, ki se zanju vsak dan borimo in moramo boriti, motrimo na poseben način. Mi motrimo vprašanje tehnike in organizacije kot vprašanje naše socialistične graditve, kot njen sestavni del. Vprašanje tehnike in organizacije motrimo potemtakem skozi prizmo naše borbe za socializem. Prav zaradi tega pa je tudi mogoče, da dosega naša borba za tehniko in organizacijo tempo in rezultate, ki jih kapitalistični sistem nikoli ni bil sposoben in nikoli ni mogel biti sposoben. (Ploškanje.)

Misljenje, da je v našem odnosu do plana osnovno samo vprašanje tehnike in vprašanje organizacije v smislu njene tehnične izvedbe, je torej izrazito tehnokratsko, borbi za socializem nasprotno, škodljivo in nevarno mišljenje. Tako mišljenje je nevarno za smer naše posledne socialistične graditve, drugič pa tudi v praktičnem gospodarskem pogledu ne le da ne more dati zadovoljivih tehničnih in organizacijskih rezultatov, temveč dajo prav nasprotno — nižje in slabše rezultate kot pa smo jih sposobni in kot jih predvidevajo naši plani. Če hočemo zares dvigniti svojo tehniko in zares izpolniti svojo organizacijo, če hočemo zares dosežati realne norme in tehnične normative, če hočemo zares postavljati realne plane in dosežati njihovo izpolnitev, če hočemo zares vsepovsod razbiti oportunisten glede planov, če hočemo preprečiti, da nam spekulanti zunaj in znotraj državnih podjetij, ustanov in združenj ne bodo zločinsko raznašali, kar je s trudom proizvedlo in izbojevalo naše delovno ljudstvo pod vodstvom naše Partije — je treba vprašanje tehnike in vprašanje organizacije motriti in reševati

stredstev za socialistično rekonstrukcijo poljedelstva, še ni uspelo povsem likvidirati vseh ostankov nekdanjega, kapitalizmu koristnega, kapitalizem podpirajočega, klerikalnega in drugega zadržništva.

Če torej mi komunisti govorimo o zadržniških tradicijah v Sloveniji, mora biti govora o njihovih škodljivih, ne pa o njihovih koristnih straneh. Gre potemtakem za to, da te škodljive tradicije v procesu svoje socialistične graditve energično, dosledno in pogumno likvidiramo.

Razširjeno je še mnenje, da je osnovna naloga naših združenj samo povečati pridelek in s tem pomagati v prehrani mestnega prebivalstva oziroma prebivalstva industrijskih središč. Brez dvoma, tovariši, je ta naloga zelo važna naloga, brez dvoma sodi med osnovne naloge, ni pa samo osnovna naloga našega zadržništva. Čim bi izključno njo motrili kot osnovno nalogo, bi zgrešili cilj. Kaj pomena namreč naši socialistični graditvi — ali da govorimo še bolj neposredno in dnevno konkretno — kaj pomena prehrani našega mestnega prebivalstva in industrijskega delavstva, če zadržna poveča pridelek, pa ta pridelek ostane v rokah kulaka in ga kulak uporabi kot predmet špekulacije? (Ploškanje.)

Na ta način smo mogoče pridobili vagon žita, izgubili pa smo ga za socialistični sektor pet vagonov. Takih primerov bi mogel naštetih kolikor le hočete v vseh področjih naše poljedelske produkcije.

Ni torej, tovariši, osnovno samo vprašanje povečanja pridelka, temveč je osnovno, da, najosnovnejše vprašanje, v kakšnih proizvodnih odnosih se pridelek poveča, ali v kapitalističnih, ali pa v socialističnih, v zadržnih. Od tega vprašanja je namreč odvisno vprašanje, kdo bo višek pridelka odnosno povšani pridelek dobil v roke, ali ga bo dobil kapitalistični spekulanti na vasi, ali pa ga bo dobil socialistični sektor našega gospodarstva, ki ga bo zares uporabil za boljše in cenejše prehrano mestnega in industrijskega prebivalstva. (Ploškanje.)

Iz tega pa sledi, da mi komunisti — graditelji socializma ne moremo in ne smemo tehnične produkcije našega poljedelstva oddvajati od njegove socialistične rekonstrukcije.

Seveda bi bilo po drugi plati nevarno, če bi mislili le na spremembo proizvodnih odnosov na vasi, ne pa hkrati na povečanje pridelka, na tehnično rekonstrukcijo poljedelstva, na melioracijo, mašinicacijo in mehanizacijo poljedelstva. Že nekajkrat smo poudarili prvič, da temeljev socialističnih odnosov ne predstavlja zaostala tehnika z nizko produktivnostjo dela, temveč da jih predstavlja visoka tehnika z visoko produktivnostjo dela in drugič, da je takojšnja borba za čim hitrejšo povečanje poljedelskih pridelkov eno izmed najbolj perečih vprašanj naše industrializacije, da bi bila industrializacija neposredno ogrožena, če tega vprašanja ne bi takoj neposredno reševali.

Vse to, tovariši, je jasno. Toda trenutno predstavlja v Sloveniji nevarnost druga skrajnost, namreč v praksi zelo razširjeno mišljenje, da gre samo za povečanje pridelka. To mišljenje vprašanje pridelka oddvaja od vprašanja socialistične rekonstrukcije našega poljedelstva.

To mišljenje, tovariši, moramo za vsako ceno likvidirati, izkoreniniti ga v teoriji in v praksi. Naše partijske organizacije in forumi morajo izvesti odločno borbo za pravilno teorijo in prakso, za pravilno linijo v našem poljedelstvu in v našem zadržnem gibanju.

Konkretno ni vseeno, kakšne zadruge snujemo. Mi nismo za sleherno zadruško, za zadruško na splošno. Mi smo za tiste zadruške oblike, ki nas podpirajo v socialistični rekonstrukciji poljedelstva, ki množijo in krepijo socialistične pozicije na vasi, in smo proti tistim zadržnim formam in ostankom v zdruških, ki se temu procesu zoperstavljajo, ki podpirajo kulaka ali pa kapitalizacijo srednjega kmeta, se pravi, njegovo pretvarjanje v kulaka. (Ploškanje.)

Ker so partijske organizacije v Sloveniji na ta moment — kljub večkratnim opozorilom Centralnega komiteja Komunistične partije Jugoslavije v praksi ponekod pozabile, postaja pojav, o katerem sem govoril zgoraj, resnejša nevarnost. Poudaril sem — pozabile v praksi. Mnogo se namreč na besedah govori o socialističnem tipu združenj, o socialistični rekonstrukciji poljedelstva itd., toda staro, preizkušeno, večno živo načelo komunistov je, da morajo besede odgovarjati praksi, sicer besede postanejo prazne fraze in goljufij plašč, ki prikriva resnico. Resnica se v praksi nahaja vedno, v besedah pa ne. (Ploškanje.)

Naše partijske organizacije se morajo glede zadržniškega gibanja takoj in v praksi lotiti onih dveh sredstev poljedelskega zadržništva, oziroma njegovega razvoja, ki ju je V. kongres Komunistične partije Jugoslavije označil kot trenutno najvažnejši v procesu socialistične rekonstrukcije poljedelstva: snovanje zadržnih ekonomij in uvajanje modernih poljedelskih tehničnih orodij odnosno sredstev za

likvidacijo kapitalistične diferenciacije na vasi, ki jo je kapitalistični razvoj zlasti v Sloveniji povzročil v širino in v globino, je moral bivši kapitalistični sistem vtisniti zadržnemu gibanju v Sloveniji še prav globoko svoj kapitalistični pečat. Potemtakem o nekaterih pozitivnih ali celo socialističnih tradicijah zadržniškega gibanja v Sloveniji sploh ne more biti govora. Če torej vendarle govorimo o tradicijah zadržniškega gibanja in če se nad njimi celo navdušujemo, tedaj govorimo o njegovih slabih tradicijah in se hočemo nočev navdušujemo za kapitalistične ostanke. Zadržništvo v Sloveniji je namreč bilo prvič izrazito sredstvo sicer dovolj slabotnega bančnega in kasneje finančnega slovenskega kapitala za centralizacijo in kapitalistično uporabo vseh razpoložljivih denarnih fondov, drugič pa je slovensko zadržniško gibanje pred našo ljudsko revolucijo predstavljalo izrazito sredstvo bogatih kmetov in vaških veljakov, da utrdijo svoj vpliv na vasi in še učinkoviteje razširijo materialno osnovo svoje eksploatacije na majhne in srednje kmete. Ta druga lastnost starega zadržniškega gibanja v Sloveniji je danes predvsem pereča, kajti njeni ostanki žive tudi še sedaj. Novo zadržno gibanje v Sloveniji, ki smo mu zastavili nalogo in smoter, da podpre socialistično graditev, da se razvije v eno izmed osnovnih

GOVOR TOV. IVANA MAČKA O GOSPODARSTVU SLOVENIJE

V večeršnjem popoldanskem nadaljevanju kongresa je v razpravi po političnem poročilu CK KPS kot prvi govoril tovariš Ivan Maček, ki so ga delegati navdušeno pozdravili.

Potem ko je poudaril, da se naša pot v socializmu v bistvu ne razlikuje od

poti, po kateri so v svoji socialistični graditvi šli sovjetski narodi, ter da smo mi pristopili h graditvi socializma na osnovi marksizma-leninizma in na osnovi izkušnje graditve socializma v SZ, je prešel na prvi del svojega referata.

tela najprej delno, potem pa v celoti ukiniti.

Tov. Maček je podal potem nekatere značilnosti iz razvoja in krepitve slovenske buržoazije ter dejal:

»V vojni, zlasti pa v prvih letih po vojni, se je naše meščanstvo zelo okrepilo. Razvil se je slovenski finančni kapital, ki je odločil tako v industrijski kot v agrarni produkciji. Vrhnji sloj slovenske buržoazije, tako imenovani Jerjavci »mladin« (tako imenovani nacionalisti) so se marsikdaj ob pomoči »klerikalcev« in Kristanovih »socialdemokratov« pri lažnih nacionalizacijah podjetij po razpadu Avstro-Ogrske (TPD, KID, Dušik Ruše, pivovarna Union, Kranjska stavbna družba) in v raznih manipulacijah znatno opomogli. TPD na primer so prepustili tujemu kapitalu in zaslužili pri tem nad sedemdeset milijonov kron, ki pa so jih morali trboveljski delavci ustvariti s svojimi rokami. Pri zamenjavi kron so jih isti »mladin« vtihotapili za dve sto milijonov in jih zamenjali v polno vredne, naše delovno ljudstvo pa je moralo ustvariti s svojim delom vrednote za kritje teh kron brez vrednosti. Enako so manipulirali in bogateli iz izkoriščanja delovnih ljudi pri koroškem svincu, pri preskrbi s sladkorjem, z moko, pri uničenju Jadranske banke itd. Vse to pa je bilo možno, ker je bila ta skupina finančnega kapitala politično povezana s čaršijsko vlado po ministru dr. Jerjavcu, dr. Kramerju in drugih. Tako je ta skupina izšla iz inflacijske mrzlice kot zmagovalci in si takoj nato ustvarila okrog največjih ljubljanskih denarnih zavodov in TPD velik monopolistični koncern, ki je obvladovalo večino slovenske industrije.«

Orisal je izkoriščevalske metode te skupine in njihove manipulacije v zvezi s Slovensko banko. Vloga te skupine pri ustanovitvi fašistične »Orjune« in njeno izkoriščanje delavcev ter nameščencev v tesni povezanosti s tujci in beograjsko čaršijo. Nato pa je prešel na tako imenovano »klerikalno skupino« finančnega kapitala:

Ekonomska razvoj v Sloveniji po osvoboditvi

Na ekonomskem področju po osvoboditvi je tov. Maček poudaril važnost ekspropriacije izdajalske buržoazije in nacionalizacije privatnih gospodarskih podjetij. Nacionalizacija privatnih gospodarskih podjetij se je izvršila v treh glavnih etapah. Prvo etapo predstavlja konfiskacija imovine narodnih izdajalcev, ki se je izvršila na osnovi sodnih obsodb v poletju 1945. Pri tem je poudaril razredni značaj izdajstva buržoazije. Ljudska oblast si je ustvarila s to prvo nacionalizacijo novo ekonomsko osnovo, ker je zajel državni sektor obsežen kompleks industrijskih koncernov. Navedel je naslednje podatke:

»Po nepopolnih podatkih je bilo stanje po prvi nacionalizaciji naslednje: Državni sektor zajema 24,7% podjetij, sekvestrirani 28,8%, privatni sektor pa 46,5% podjetij. Število zaposlenega osebja v državnem sektorju znaša 40,2%, v sekvestriranem 41,3%, v privatnem sektorju 18,5%.«

Druga etapa pada v december 1946, ko so bila zajeta podjetja tako imenovanega zavezniškega in nevtralnega kapitala. Ta nacionalizacija je zajela tudi vsa sekvestrirana podjetja, to je 17% vsega sekvestriranega kapitala v industriji. V državni sektor pa je prešla tudi vsa veletrgovina.

»Po drugi nacionalizaciji je bilo v rokah državnega sektorja 54,1% podjetij, sekvestriranih 1,3%, v privatnih rokah 44% podjetij. Število zaposlenega osebja znaša sedaj v državnem sektorju 92,2%, v sekvestriranem 6,9%, v privatnem 6,9%.«

Zatem je tov. Maček označil tretjo etapo nacionalizacije v aprilu 1948, ko je prešlo v državni sektor 769 različnih podjetij. V zvezi s tem je dejal, da je bil s to nacionalizacijo zadan

človeški so večini napor našega delovnega ljudstva. Gospodarska vprašanja so vsak dan v ospredju. Ob vsem tem in vsemu temu naključno misliti, da je mogoče ta vprašanja reševati brez solidne teoretične orientacije, ali da celo ta vprašanja zaradi svoje pretežnosti značala ne dovoljujejo, da bi se ukvarjali s teorijo, ko pa je praksa tako važna, pomeni najmanj — imeti skrajno neresen odnos do njih.

Politični referat II. kongresa KPS je pokazal, da je naša partijska organizacija rasla, se povezovala s množicami in reševala svoje naloge v tolikšni meri, kolikor je znala družiti revolucionarno prakso z revolucionarno teorijo in obratno. Mar bi se kdo danes upal trdit, da je to osnovno načelo marksizma-leninizma v gospodarskih vprašanjih, ki so stopila v ospredje, izgubilo svojo veljavnost? Nasprotno, družtev revolucionarne prakse z revolucionarno teorijo in obratno terja danes še močnejši poudarek kot kdaj koli poprej in ga zahteva tudi in zlasti že v gospodarskih vprašanjih.

Prenehati je treba s prakso, da se suhi praktikizem naših gospodarskih činiteljev prenaša v partijske organizacije in partijske forume. Začeti je treba s prakso, da partijske organizacije sistematično polnejo konkretno, z našo gospodarsko delovnostjo povezano teoretični študij naših ekonomskih in ekonomsko-političnih problemov, da naše partijske organizacije prenešajo povezavo revolucionarne teorije z revolucionarno prakso v vse domene, še ustvarjajo in med vse gospodarske delavce. (Ploskajenje.)

»Druga konkurenčna skupina finančnega kapitala, t. j. klerikalna (dr. Korošec, Miha Krek, Remec, Avsek) pa je zrasla po svetovni vojni okrog Združene gospodarske banke. Združeni denar, ki so ga vlagali tisoči in tisoči slovenskih kmetov z namenom, da dvignejo svoje kmetijstvo, je predstavljal bazo za ustvaritev klerikalnega bančno-industrijskega koncerna, ki si je podredil številna podjetja (Stora-St. Vid, Remec, Duplica, Sladkoroška, »Zmaja«, tekstilna Kofevec, Saturenski, Kristal itd.) in prodiral celo v Dalmacijo in Vojvodino (mlinska industrija, industrija konoplje, Ikarus itd.). Prav tako se je tudi ta skupina vezala s »čaršijo« preko ministra dr. Korošca — predsednika »Združene zveze«, lastnice »Združene gospodarske banke«, dr. Mihe Kreka in drugih ter taktizirala med »slovenstvom« in »jugoslovenstvom«. V Združeni gospodarski banki je imenovana skupina izkoriščala denar kmetov za privatne namene, ga vlagala v industrijo, z njim špekulirala in si prilajala profite in dividende, hkrati pa je s hipotekami obremenjevala kmečka posestva in z visokimi obrestmi izsesavala žive soko ve našega kmetijstva. V letih krize je postalo očitno, da je ta oligarhija za sto milijonov dinarjev ogoljufala kmete za njihove prihranke. Ko je bila zaradi agrarne krize, ki se je vezala s splošno gospodarsko krizo, omajana baza, iz katere je banka črpala sredstva, ko niso mogli več iz kmetov toliko izsesavati za svoje posle, se je ta skupina zopet popolnoma vezala na čaršijo (Stojadinovič) in z njeno pomočjo v zameno za nekaj koncesij (med njimi opustitev konkordance) dobila v svoje izkoriščanje Banovinsko hranilnico, Mestno hranilnico ljubljansko in Krediti zavod.«

Tovariš Maček je za tem poudaril čedalje večje povezovanje obeh glavnih oficijelnih političnih skupin na Slovenskem, njihovo skupno nastopanje proti ljudstvu, ki se je v dobi okupacije nadaljevalo v zvezi »bele« in »plave« garde na eni strani, po drugi pa s »čaršijskimi« mihailovičevci in emigrantsko vlado v Londonu.

Agrarna reforma

Tov. Ivan Maček je dejal, da se z agrarno reformo posvetna struktura tudi v Sloveniji v bistvu ni spremenila zaradi velike razkasanosti zemljišče že pred vojno.

»Agrarna reforma je zajela v agrarni sklad približno 75.000 ha obdelovalne zemlje, to je 9,4% vse obdelovalne zemlje v Sloveniji. Nadalje približno 29.000 ha pašnikov in 5000 ha planin, kar odgovarja 13% oziroma 6% celot-

Gospodarska povezanost Slovenije z ostalimi republikami

Ko je pokazal na osnove nacionalnega zatiranja v stari Jugoslaviji in poudaril, da je edino socialistična država sposobna dokončno rešiti nacionalno vprašanje, je za našo pravilno politiko glede na razvoj gospodarstva v posameznih republikah navedel naslednje podatke:

»Od celotnih potreb za široko proizvodnjo, reprodukcijo in investicije mora Slovenija kriti 30 do 40% iz ostalih republik in uvoza. Od celotne proizvodnje Slovenije bazira le 20 do 30% na lastni osnovni surovinski bazi. Razvoj proizvodnje v Sloveniji je torej odvisen od tempa razvoja v ostalih republikah. Zato zaradi razmeroma razvite industrije Slovenija ne more biti nezainteresirana na razvoju ostalih republik in mora s svojo proizvodnjo pomagati razvijati osnovno industrijo v ostalih republikah.«

Kljub temu, da bomo razvijali lastno surovinsko bazo bo vendar gornji odstotek padal prav zato, ker bomo osnovne surovine, kot na primer železno rudo in boksit, potrebovali v vedno večji meri.

Obratno pa Slovenija prispeva približno 40 do 45% celotne proizvodnje za razvoj ostalih republik. Slovenija mora vvažati iz inozemstva približno 50% celotnih naših potreb. Z razvojem težke industrije v Bosni se bo delež uvoza iz inozemstva manjšal, s čimer se bo v večji meri zagotovila možnost razvoja naše industrije in zmanjšal danes potrebni izvoz, predvsem izvoz lesa, ki tvori pretežni del republiškega izvoza.

Poleg proizvodov lahke industrije, predvsem tekstilne in usnjarske, je les osnovni prispevek za kritje potreb v ostalih republikah. Glede na potrebe uvoza in pomoči ostalim republikam je izpolnjevanje plana v gospodarstvu in lesni industriji ena od najvažnejših nalog za republiško gospodarstvo.

Naša osnovna letna glavnicna služni v prvi dobi petletke za izvajanje industrializacije ki bo obratno v naslednjih letih dala možnost varčevanja naše lesne mase.

Nato je podatki ovrzel zlonamerne trditve, če da je Slovenija oškodovana zaradi politike odpravljanja za-

nega fonda. Razdeljeno je bilo med agrarne interese 36% obdelovalne zemlje in 3% pašnikov. Ostali agrarni fond je bil dodeljen državnim posevostvom, ekonomijam, kmetijsko obdelovalnim zadrugam itd.«

Tov. Maček je nato govoril o pomembnejši spremembi, ki je nastala z agrarno reformo v gozdni posesti. Agrarna reforma predstavlja hud udarec kapitalističnemu elementu na vasi, ker je ekonomska moč teh vaških elementov v Sloveniji obstajala predvsem v gozdni in vinogradniški posesti, v istočasnem udeleževanju v trgovini, predvsem lesni, vinski, hmeljski ter v gostilniški, mesarski in žagarski obrti. Z agrarno reformo in nacionalizacijo so bili kapitalistični elementi na slovenski vasi frontalno napadeni, kajti v večini primerov jim je bila odvzeta zemlja, pozneje pa jih je zadel še nacionalizacija, ali pa so bili primorani opustiti trgovino, gostilno in podobno, kar je doslej predstavljalo glavno sredstvo špekulacije in eksploatacije.

Struktura prebivalstva in narodni dohodek

Porast proizvodnje v industriji in široka investicijska delavnost je pritegnila v proizvodnjo približno 60.000 delavcev, in to iz vrst bajtarjev in malih kmetov. Hkrati je bila populacija likvidirana brezposelnost. V dobi nove Jugoslavije se je zmanjšal odstotek kmetijskega prebivalstva od 62% na 49%, število nekmetijskega prebivalstva, zaposlenega v državnem sektorju se je dvignilo od 22% na 86%. Tov. Maček je dejal, da se je za nacionalizacijo proizvodnih sredstev znatno povečal tudi narodni dohodek in omogočil plansko razširjeno reprodukcijo. Tovariš Maček je dejal: »Delež dohodka države se je povečal od približno 13% v letu 1939, na 44% v letu 1948. Delež dohodka delavcev in učencev se je povečal od 24% na 33% ustvarjenega narodnega dohodka. To bistveno spremembo je povzročila povečana produkcija, na drugi strani pa je šla ta sprememba na račun kapitalistične akumulacije, ki je znašala pred vojno od 40 do 45% celotnega narodnega dohodka. Istočasno se povečuje tudi dohodek kmetov, ki se je dvignil za 23% in obrtnikov, ki se je dvignil za 25%. V celotnem deležu je vendar ta dohodek padel od 30% na 17,9% v kmetijstvu, pri obrtniki pa od 7,1% na 5,4%. Iz gornjih števil je razvidno, da se sicer absolutni dohodek blagovne proizvodnje viša, da pa udeležba male blagovne proizvodnje privatnega sektorja v celotni proizvodnji pada.«

»Že v prvih dveh letih se je s plansko organizacijo proizvodnje narodni dohodek dvignil na 144%. Tov. Maček je nato prikazal, kako se v narodnem dohodku izraža disproporcija, ki kaže, da je proizvodnost kmetijstva v industriji izredno nizka. Dejaj je, da lahko dosežemo večjo proizvodnost v kmetijstvu z agrotehničnimi ukrepi, z dvigom donosov, predvsem pa z mehanizacijo samo na bazi splošne socialistične rekonstrukcije poljedelstva. Prikazal je še povezanost dviga kmetijstva z dvigom industrijske proizvodnje in pomoči države kmetijstvu, kateri morajo hkrati slediti tudi nove oblike kmetijske proizvodnje.

ostalosti gospodarsko manj razvitih republik.

»Vrednost proizvodnje samo v industriji in rudarstvu je v Sloveniji po revalorizirani polni lastni ceni rasla takole: leta 1939 — 100, leta 1946 se po predhodnem upadu znova povzpne na 107, v prvem planskem letu 1947 na 147, leta 1948 pa že na 168.

Akumulacija (to je dobiček) je v prvih letih povprečno cenjena na 7000 milijonov, od tega je šlo v privatne župe v inozemstvo in za osebno potrošnjo kapitalistov 5700 milijonov, v investicije pa se je vračalo 1300 milijonov, plus državne investicije 400 milijonov.

Od ustvarjene akumulacije se je torej vračalo v investicije samo približno 25%.

Investicije LRS pa se dvignjo takole:

	1939	1946	1947	1948
milijarde	1,7	1,9	4,2	4,6
	100	112	247	270

splošni narodni dohodek 16,9 16,9 20,1 24,0

Pog obitev in razširjenost naše gospodarske organizacije

V zvezi z nalogo V. kongresa KPS, da je treba hitro odpraviti zaostajanje v razvoju organizacije naših gospodarskih podjetij in ustanov, je tov. Maček podrobno pokazal slabosti in pomanjkljivosti v Sloveniji. Do kraja moramo razčistiti pojme o vlogi državne uprave v socialistični graditvi, ponovno pregledati vse organizacijske oblike, če odgovarjajo splošnim in konkretnim nalogam, točno določiti delovna mesta in prenehati z neodgovornim premeščanjem z enega dela na drugo.

V zvezi z organizacijo našega državnega aparata in sistematično delovnih mest se postavlja naloga sistematičnega ustvarjanja novih gospodarskih kadrov. Približno 40% uslužbencev na resornih ustanovah in pod-

Nadaljevanje na 3. strani

Družbeno ekonomski položaj predvojne Slovenije

Tov. Maček je uvodoma naglasil še, da so političnemu in družbeno ekonomskemu položaju slovenskega naroda v času kraljevske Jugoslavije določale značaj notranja razredna nasprotja, nereseno nacionalno vprašanje in polkolonialni značaj kapitalistične Jugoslavije. Nato pa je navedel nekatere podatke, ki ilustrirajo kapitalistične oblike izkoriščanja pri odmeri davkov. Prikazal je sistem neenakosti, pri katerem je bila Slovenija močno prizadeta, in dejal:

»Na glavo prebivalca je znašala leta 1935. davčna obremenitev v Sloveniji 812 din, v ostali državi pa le

441 din. Če dodamo še samoupravne davčnine, ki so znašale leta 1935. v Sloveniji 244 din na glavo prebivalca, a v ostali državi 139 din, potem je znašala skupna davčna obremenitev v Sloveniji v letu 1935. 1056 din na prebivalca, a v Jugoslaviji le 580 din, torej v Sloveniji skoraj dvakrat toliko kakor v ostali Jugoslaviji.«

Tovariš Ivan Maček med govorom

Potem, ko je dejal, da je bila značilnost davčne politike v Jugoslaviji njena popolna centralizacija, je rekel:

»Politično splošnega izkoriščanja množice je spremljala politika gospodarske hegemonije in gospodarskih prednosti buržoazije vladajočega naroda. Te prednosti so bile: v bančništvu — koncentracija kapitala, v industriji — razpolaganja s cenentimi krediti v centraliziranih državnih bankah, v trgovini — monopolizacija izvoza, v državni upravi — osvajanje monopola pri javnih delih, državnih nabavah, predvsem dobavah vojski, nastavljanju uradnikov, povezanosti z vrhovnimi organi državne uprave in dvorom itd.«

Pri tem postu je imela velešrbska buržoazija svojega najzvestejšega sodelavca tudi v slovenski buržoaziji. Tako srbska kot slovenska buržoazija je šla v tej etapi kapitalizma še dalje in je izdajala interese svojih narodov, udinjala se je inozemskim kapitalistom in jim za ceno razmeroma skromnih profitov pomagala utrjevati v Jugoslaviji njihov gospodarski vpliv in položaj. Najprej se je povezovala bolj z angleškimi in francoskim kapitalom, po letu 1934. pa z nemškimi.

Tov. Ivan Maček se je nato podrobneje zadržal na vplivu koncentracije ka-

ta dobivala Narodna banka je v nekaj letih odpisala cca. sto milijonov dinarjev neizterljivih kreditov, in to skoraj samo v Srbiji in Beogradu. Iz privilegirane agrarne banke je prešla Slovenija v letu 1937. le 0,8% vseh kreditov. V referatu je tov. Maček navedel še celo vrsto drugih primerov.

Tov. Maček je nato prešel na razvoj industrije v Sloveniji po priključitvi k Jugoslaviji. Po letu 1920. je slovenska industrija pričela padati, kljub ugodnim pogojem za njen razvoj, medtem ko je v prvih letih od 1918—1928 nastalo v Sloveniji 668 industrijskih podjetij.

»Upadanje industrije v Sloveniji ni povzročala le gospodarska kriza, marveč predvsem gospodarska politika velsrbske buržoazije. Tako se je kriza krepila vzporedno z zaostrovanjem nacionalnega vprašanja.«

Padala je produkcija. Tov. referent je omenil padece produkcije premoaga v Sloveniji od 2.155.000 ton l. 1929. na 1.170.000 ton l. 1934. in druge primere. Slovenija je bila pri vseh redukcijah državnih dobav najbolj prizadeta. Ko je država na primer skrčila svoje dobave premoaga od 133.470 ton na 122.330 ton, je odpadlo na Slovenijo tri četrtine tega skrčenja. Tedanji čaršijski državni aparat je vsa eredstva razdeljeval po svojem posebnem »hegemonističnem« ključu, po katerem je Slovenija dobila zelo malo. Ta politika velsrbske buržoazije se je močno odražala tudi v razvoju slovenske nacionalne kulture, ki je bila spričo centralizacije denarnih sredstev v veliki meri odvisna od odnosa njihovih čuvarjev do slovenske kulture. Opisal je borbo za slovensko univerzo, ki jo je velsrbska buržoazija ob tihii podpiri slovenske buržoazije ho-

(Nadaljevanje s 1. strani.)

proizvodnjo, ki postajajo zadruga lastna in predstavljajo materialni temelj za zadrugo akumulacijo, se pravi, zadrugo razširjeno reprodukcijo, ki se ne deli individualno med zadrugarje.

V našem poljedelskem ministrstvu med njegovimi strokovnjaki in v institutih je treba likvidirati prakso, kot da gre samo za poljedelski napredek, da pa sta družbeno oblika tega napredka in njegov družbenopolitični pomen — postranska zadeva. V svoji dnevni praksi in v perspektivi se moramo torej boriti za tista materialna sredstva poljedelskega napredka in za take oblike poljedelskega napredka, ki učvrščujejo socialistične pozicije na naši vasi, ne pa raznih kulaških »kraljev na Betajnovi«. Treba je prekiniti z agrotehnikomskimi, iz preteklosti podedovanimi biobotanjskim, oz. vzornem poljedelstvu na splošno, se pravi v stvari, s slavošpevi tistemu vzornemu poljedelstvu, za katerim se dejansko skrivajo na račun žuljev majhnega in srednjega kmeta »vzorno urejene« kulaške domačije. Začeti moramo govoriti o vzorno urejenem državnem socialističnem sektorju poljedelstva, o vzorno urejenih zadrugah ekonomijah, o vzorno urejenih in uporabljanih zadrugah sredstvih odnosno orodjih za proizvodnjo. Potrebno je, da govorimo o tem, predvsem pa — da se borimo za to.

Tretji problem, o katerem želim spregovoriti, je nevarnost subega praktikizma v reševanju gospodarskih vprašanj, subega praktikizma, ki ponekod v Sloveniji na žalost še precej caruje ne le v naših državnih ustanovah, temveč tudi v naših partijskih organizacijah.

Med nekaterimi tovariši je razširjeno mnenje, da ni časa za ukvarjanje s teoretičnimi vprašanji politične ekonomije v prehodnem obdobju, češ, kdo bo pa vršil odkupe, kdo bo pa preskrbel hrano za industrijske centre in za mestno prebivalstvo, kdo bo pa organiziral produkcijo itd., druga, še vulgarnjša varianata tega mnenja je, da gospodarstvo predstavlja vulgarno borbo za vsakdanji kruh in da tukaj potemtakem teorija nima ravno mnogo mesta.

Kar se tiče zaposlenosti pri odkupih itd., je treba poudariti, da je odkup mnogokrat slab prav zaradi tega, ker naše socialistične trgovske organizacije v zadostni meri ne obvladajo marksistično-leninistične teorije politične ekonomije. Če bi to teorijo bolje obvladale, bi raznim kapitalističnim špekulantom na vseh se manj uspevalo, da skrrijejo pridelek. Raznim psevdostrokovnjakom, ki s številkami dokazujejo, da je bila letina slaba, da smo že strahotno posegli v živinski fond itd., ter s tem ne izražajo ničesar drugega kakor stremeljenje kulaških špekulantov, da se odtegnejo svojim obveznostim do socialistične države — bi bilo težje s takimi pripovedkami in številkami iz področja bank in legend begati celo naše partijske in odgovorne državne gospodarske delavce ter jih čestokrat pripraviti tudi do tega, da zahtevajo pomoč izven okraja, odnosno izven republike, medtem ko se jim špekulanti v okraju odnosno republikah za hrbtom prebrisano smejejo.

Živimo v kompliciranem prehodnem obdobju od kapitalizma v socializem. Likvidirati skušamo svojo tehnično zaostalost, gradimo moderno industrijo itd. Nad-

Razprava o političnem poročilu CK KPS

Govor tov. Ivana Mačka o gospodarstvu Slovenije

Nadaljevanje z 2. strani.

jetjih nima potrebne kvalifikacije po uredbi o strokah in zvanjih, pri ljudskih odborih pa preko 75%. Ta kader se je usposobil in se še usposablja za svoje delo na približno 400 tečajih po naših resorih, ki jih je absolviralo preko 16.000 uslužbencev.

Vprašanje metodologije, planiranja, evidence in statistike

Tov. Ivan Maček je opozoril na to, da ponekod metodo planiranja premalo sprejemajo kot splošno sredstvo gospodarskega delovanja in naglasil, da mnogi naši gospodarski voditelji in partijske organizacije usmerjajo svojo aktivnost enostransko, pri čemer ogrožajo izvršitev celotnega gospodarskega plana svojega podjetja, stroke ali panoge in rušijo postavljene balanse. Mnogo preveč se poudarja plan na splošno, še vedno pa se premalo konkretno trudijo tako naši gospodarski voditelji kot partijske organizacije, da bi se seznanili z osnovnimi principi planskega gospodarstva, si jih osvojili in po njih usmerjali svoje delo. Vse organizacije morajo ob razvijanju svoje iniciative, svoja izvedenska dela zares izvršiti z novo mobiliziranimi, prihranjenimi, v planu nepredvidenimi sredstvi in delovno silo. Tako se bodo obdržali vsi v planu določeni balansi, obenem pa v največji meri uveljavljali princip, da so naši plani minimalne naloge, kakor tudi, da jih je treba prilagajati novim gospodarskim možnostim in potrebam.

Za boljše organizacijo planskih organov in planiranja je postavil naslednje naloge: »Prvič. Do kraja je treba izvesti

Nato je poudaril: »Partijske organizacije, sindikati in voditelji ustanov morajo zagotoviti pravilno izobraževanje uslužbencev, neprestano poglobljanje njihovega znanja, da bo vsak uslužbenec sčasoma obvladal z znanjem predpisano delo, da bo v tem pogledu enak bodočim šolanom kadrom.«

organizacijo okrajnih planskih komisij in planskih sektorjev v resorjih in direkcijah po principih, ki odgovarjajo današnji stopnji metodologije planiranja, postavljenih od Zvezne planske komisije. Tu se je potrebno odločno boriti proti vmešavanju operativnih nalog v delo planskih organov, kakor tudi samovoljnemu spreminjanju in zanemarjanju postavljenih organizacijskih principov.

Drugič. Izpolniti je treba oblike sodelovanja med planskimi komisijami in planskimi sektorji, oziroma organi ministrstev, ustanov in poverjenicem, kakor tudi okrepiti vertikalno povezanost odgovarjajočih planskih organov vladnih ustanov ter ljudskih odborov. S tem moramo doseči, da se bodo vsi planski organi ob sestavljanju enotnega plana, to je enotnega materialnega balansa proizvodnje in potrošnje ter delovne sile in kadrov posluževali enotne metodologije in sistematike. V delu posameznih planskih organov moramo doseči boljše časovno vskladenost v izdelovanju planov v postavljenih fazah planiranja in končno enotno gledanje na problematiko in naloge, ki se postavljajo ob kontroli izvrševanja planov.

Naloge na sektorju naše industrijske proizvodnje

Glede poznavanja kapacitet in naše tehnike smo dosegli letos pomemben napredek. Z vso vestnostjo se moramo pripraviti na popis obstoječih kapacitet in na njih solidno analizo. Ko je govoril o racionalizatorstvu in novatorstvu, je rekel:

»Če ugotovljamo, da v letošnjem letu v tem pogledu nismo — vsaj glede množičnosti — dosegli bistveno večjih rezultatov kakor v preteklem, je to posledica: prvič, premajhnega napora uprav, sindikatov in partijskih organizacij, da bi delavstvu preko tečajev in šol do največje mere omogočili spoznavanje tehnike in obratit, drugič je to posledica premajhnega števila skrbnih analiz novatorstva in racionalizatorskih predlogov, končno pa posledica neizkoriščanja uporabnih pednih delovnih kolektivov, uslužbencev in brigad za prenašanje njihovih izkušenj.«

Naloge v lokalni proizvodnji in obrti

Pred celotno lokalno proizvodnjo se postavlja naloga, da se bo v večji meri kakor doslej orientirala na izkoriščanje domačih surovinskih virov in v tem pravcu tudi usmerjala celotno gospodarstvo dejavnosti okraja. Nadaljnja naloga je v povezavi s tovarni in glede izkoriščanja in predelave odpadkov. Okrepiti je treba plansko disciplino v proizvodnji podjetij ljudskih odborov, namenjeni za zvezi in republiški distribucijski plan, obenem pa je potrebno z izboljšanjem evidence in poznavanjem tehnike, s katero razpolagajo ljudski odbori, omogočiti izvajanje globalnega planiranja celotne lokalne proizvodnje na bazi globalnih normativov potrošnje materiala, balnih sredstev in delovne sile.

Kako se postavljajo pri nas naloge na sektorju kmetijstva na podlagi sklepov V. kongresa

Tov. Maček je poudaril, da moramo obracunati s podcenjevanjem možnosti, ki jih ima Slovenija sama za dvig poljedelske proizvodnje in za zboljšanje prekarne prebivalstva, in rekel:

»V boju za povečanje kmetijske proizvodnje moramo tudi v Sloveniji izkoristiti obe osnovni možnosti — pridobivanje novih površin in višji hektarski donos.

Pridobivanje novih kmetijskih površin je pri nas mogoče edino z obsežnimi melioracijskimi deli, ki presegajo možnosti individualnega kmetijskega gospodarstva. Prav zato v stari Jugoslaviji nismo imeli pomembnejših melioracijskih del (v vseh 20 letih stare Jugoslavije je bilo izdano za melioracije skupno z melioracijo Krasa in hudournikov 47.000.000 din, ali povprečno nekaj čez 2.000.000 din letno, čim je znašala melioracija po osvoboditvi povprečno 60.000.000 din letno. Tu se postavlja pred naše planske organe in kmetijske strokovnjake naloga, da izdelajo konkretne plane za melioracijska področja, ki merijo okoli 75.000 hektarov, za racionalno krčenje primernih gozdnih tal, kakor tudi za melioracije planskih pašnikov. Na tej osnovi obstoji mnogo možnosti za povečanje površin v socialističnem sektorju poljedelstva.

V zvezi z državnimi posestvi je naglasil, da morajo prenehati s tendenco, da bi ohranili podoben plodored s strukturo kultur, kakor jo imajo zasebna kmetijska gospodarstva. To še zlasti velja za ekonomije podjetij in ljudskih odborov. O kmetijskih obdelovalnih zadrugah je dejal:

»Kmetijske obdelovalne zadruge so dosegle glede na leto 1947. za 40% višji hektarski donos pri žitih, nekatere pa celo 100 do 150%. Večji donos na hektar je tudi dosežen pri krompirju. Obenem

V zvezi z borbo za znižanje proizvodnih stroškov je poudaril med drugim:

»Naše partijske organizacije morajo gledati v borbi za zvišanje proizvodnosti dela in znižanje proizvodnih stroškov svojo vsakodnevno nalogo ter videti v tem osnovni člen v boju za zgraditev socializma, v izpolnjevanju naše tehnike in organizacije dela, v ustvarjanju novih dobrin ter s tem v dvigavanju življenjskega standarda.«

Tov. Maček je poudaril, da vrsto nalog na sektorju industrijske proizvodnje, tako važnost skrbni za kvaliteto in asortiment. Potrebno je odpraviti slabosti v dinamičnih planih, ki se premalo prilagajajo sezonskim potrebam potrošnje in konkretnim proizvodnim pogojem podjetij. Še posebej je poudaril vlogo uprav in birojev za pospeševanje proizvodnje.

Ko je govoril o obrtništvu, je dejal: »Sedaj se postavlja naloga, da se obrtniškim delavcem, tako državnim, združenim in privatnim omogoči, da bodo zares služili svojemu namenu, to je po pravilom in izdelavi visokokvalitetnih izdelkov po naročilu in individualnem okusu potrošnikov. Petletni plan je predvsem v tej smeri nakazal naloge našemu obrtništvu, zato je treba predvsem v tem smislu vključevati obrtništvu in plan in mu omogočiti, da bo odigralo pomembno vlogo v dvigavanju življenjskega standarda in v odpravljanju povojnih težkoč. Zato je potrebno izvršiti jasno razmejitev med obrtjo in lokalno industrijo ter vsaki odmeriti ustrezajoče naloge v odnosu do plana in do dvigavanja življenjske ravni.«

z borbo za dvig hektarskega donosa se niža tudi uporaba delovne sile po hektaru z uporabo tehnike in pravilne organizacije dela. Uporaba delovne sile se je znižala letos glede na leto 1947. za 10 do 20%.

Kmetijskim zadrugam je postavil tovariš Maček naslednje naloge:

»1. Izvojevati v vsaki kmetijski zadruzi prelom z dosedanjim njihovim pretežno usmerjenostjo dela na odkup in prodajo ter težkoče dela prenesti na združeno proizvodnjo. Partijske organizacije morajo ravno v prehodu od čisto trgovske delavnosti zadrug v kmetijsko proizvodnjo pokazati svojo sposobnost in iznajdljivost v tem, da najspejše tiste vrste kmetijske proizvodnje in takšen način dela, ki je delovnim kmetom v dani zadruzi najbližji in najsprejemljivejši. Na tej osnovi je treba potem razvijati najbolj primerne oblike združene povezave z raznimi sektorji dejavnosti, z združeno lastnino strojev in orodij ter združnimi ekonomijami kot jedrom.

2. Pogoj za uspeh v vsem delu pa je, da zadruge zaživijo v polni združeni demokraciji, zato je potrebno, da sistematično pritegujemo delovne kmete — člane zadrug — k reševanju vsakega zadržnega problema, da se prekine z birokratskim centralizmom, ki izvira iz nepravilne gosistične vloge okrajnih vez kmetijskih zadrug, da se končno na tej osnovi izvede sistematična borba za onemogočanje kapitalističnih vplivov in oblasti spekulantskih elementov v vasi na delo zadrug.

3. Tako republiško zvezo kmetijskih zadrug kot okrajne zveze kmetijskih zadrug je treba rešiti vse neposredne trgovske operativne in jim omogočiti, da se bodo razvile na svojem področju kot voditelji in inštruktorji pri iskanju in razvijanju konkretnih oblik preusmeritve

delo zadrug, pri demokratizaciji in borbi delovnih zadržnikov proti vaskim mogotcem.

4. Partijske organizacije morajo posvetiti mnogo večjo pažnjo kmetijskim delovnim zadrugam, zagotoviti morajo skrbne priprave pri njih snovanju, kjer se za to pokažejo pogoji, in nato neprestano nuditi pomoč. Saj so te zadruge izpostavljene najhujšim napadom vaskih spekulantov, obenem pa od njihovega uspeha zavisi v veliki meri slabitev ali krepitev zaupanja kmetijskih delovnih množic dočne okolice v socialistične oblike kmetijskega gospodarstva.«

Ostale gospodarske panoge

Potem ko je naglasil letošnje uspehe v gozdnih proizvodnji je poudaril teje naloge:

»Izpolniti je treba — v gozdarstvu se prav posebno — podrobno organizacijo ustanov, direkcij in podjetij in okrepiti regulatorno vlogo državnih organov in ljudskih odborov nad operativno v kmetijskih zadrugah, kakor tudi v njihovem odnosu do privatnih gozdnih posestnikov. Letočasno je treba izpolniti in podrobneje izdelati tako metode za osnovno planiranje, kot metode za izdelavo operativnih planov in evidence v gozdarstvu po posameznih fazah proizvodnega procesa. Zaradi nizke produktivnosti dela je treba pristopiti k sistematičnim naporom za normiranje dela v posameznih fazah proizvodnje in za uvajanje brigadnega sistema dela.«

Za gradbeno proizvodnjo je tovariš referent dejal, da je treba odpraviti uravnilovske tendence pri časovni razvrstitvi gradbenih del, katere moramo razvrstiti po važnosti. Iskati je treba nove načine dela in doseči, da se bo delalo 100 odstotno po normah. Nato je naglasil:

»Posebna naloga je najti možnosti in načine za podaljšanje gradbene sezone ter za vzgojo zadostnega števila stalnega delavskega kadra in vzporedno za čim večjo neodvisnost od sezonskega nihanja delavskega. Organizirati je treba izkoriščanje razpoložljive mehanizacije tako, da nam bo nadomestila primanjkljaj delovne sile za izvedbo naših gradbenih planov.«

Problem delovne sile in delovnih odnosov

Tovariš Maček je pokazal na napake pri določanju norm in kritiziral zlasti prepočasno uvajanje norm. »Če pogledamo s te strani republiško industrijo vidimo, da dela povprečno samo 27 odstotkov delavcev po normah, pri tem največ v rudarstvu 51 odstotkov in najmanj v lesni industriji 13 odstotkov, na bazi akorda pa jih dela še 24 odstotkov, na bazi urne mere 49 odstotkov.

Če pogledamo na drugi strani povprečne urne zaslužke ugotovimo, da so v republiški industriji v vseh panogah, razen v usnjarski, povprečni urni zaslužki na bazi akorda višji od zaslužka na bazi delovnih norm. To jasno kaže, kako se z delom po akordih z nizkimi akordnimi postavkami favorizira nižja produktivnost dela.«

Glede na delovno disciplino je rekel: »V letošnjem letu smo na primer v gozdarstvu dosegli mobilizacijo delavskega po številu, izračunanem po potrebnih normah urah. Toda celotni izostanek od možnih delovnih dni je znašal v gozdarstvu brez nedelj in praznikov ter rednih dopustov 6 odstotkov, v gradbeni proizvodnji celo 9 odstotkov, v industriji pa 2 do 7 odstotkov, kjer odpade največji del na neopravičene izostanke in bolezni, za katerimi se pogosto krijejo neopravičeni izostanki. Posledica tega je, da se zaradi vseh izostankov poveča skupna potreba po mobilizaciji delavcev, ustvarjajo se rezerve preko normiranega števila delavcev. Te rezerve bi znašale v Sloveniji cca 7 do 8 tisoč delavcev. Na drugi strani pa imamo s tem v zvezi ravno v gradbeni proizvodnji in gozdarstvu največ izvršenih nadur, za katere plačujemo 50 odstotkov povišanja osnovne plače.«

Nato je govoril o vzgoji novih kadrov, v borbi za izpolnitev plana kadrov.

Življenjski standard in trgovina

V borbi za dvig življenjskega standarda se pred celotno naše gospodarstvo postavlja odgovorne naloge. Na eni strani izvirajo iz velikega in naglega povečevanja industrijskih središč in mest, na drugi strani pa moramo s proizvodnjo in s trgovino zagotoviti potrebam široke potrošnje kmetijske prebivalstva in njegovih gospodarstev. Povečanje blagovnega prometa iz leta v leto je dokaz, da z izpolnjevanjem našega gospodarskega plana te naloge v osnovi rešujemo.

V vrsti pomanjkljivosti, ki so subjektivnega izvora, je poudaril naslednje: »Ena glavnih pomanjkljivosti v boju za dviganje življenjskega standarda na področju trgovine je ravno pomanjkanje prodorne organizacije, tako upravne aparata, predvsem aparata ljudskih odborov, kakor tudi trgovinskih podjetij. Zato se v prvi vrsti postavlja naloga izgraditi ta aparat in ga zasesti po vseh delovnih mestih s potrebnimi kadri.

V okviru te naloge moramo organizacijsko okrepiti in dovršiti ustanavljanje državnih uprav za odkup. Poleg mreže kmetijskih zadrug, na katere bo sedaj padla glavna teža odkupnih nalog, moramo nujno v vsakem okraju povečati mrežo državnih odkupnih podjetij in izvesti pod republiško upravo za odkup organizacijo odkupnih podjetij po vrsti blaga in v obliki kartelov. Kot posebno pereča se postavlja organizacija odkupnih podjetij

Govor tov. Petra Stanteta

Sobota, 13. novembra.

Danes je kongres nadaljeval delo z razpravo o političnem poročilu CK Komunistične partije Slovenije.

Tovariš Peter Stante-Skala je v diskusiji govoril o razvoju osvobodilne borbe na Stajerskem. Ko je orisal posebno težke razmere za delo Partije v okupirani Stajerski, ki jo je Hitler proglasil za del »velikega Reicha« in bil zato tam teror okupatorja proti vsakemu poizkusu upora še hujsi, je nadaljeval:

»Prve partizanske edince na Stajerskem so bile organizirane že poleti 1941. Sestavljene so bile skoraj izključno iz članov Partije in SKOJ-a, iz vrst industrijskega proletariata. To je bila sicer napaka Partije, da ni znala mobilizirati takoj v začetku širokih ljudskih množic za aktivno borbo, kljub temu, da so bili dani objektivni pogoji za to. Partija takrat tega ni storila in je gradila predvsem na lastne kadre, s tem pa žrtvovala preveč najdragocenejših ljudi. Vendar pa tudi to ni bilo zaman. V onih najtežjih pogojih je bil partijski kader v partizanskih edincih najsposobnejši za ustvaritev temeljev, na katerih se je nadalje razvijala in rasla narodnoosvobodilna borba. Res: nikjer tako kot na Stajerskem ni mogoče s tako odločnostjo trditi, da so fundament vseh partizanskih edinic poznejših brigad in divizij ustvarili člani Partije, prekaljeni v duhu marksizma-leninizma, ljudje največje nacionalne zavesti, skrajno predani Partiji in domovini.«

Nato je omenil, da so že v letu 1941. te partizanske skupinice vršile uspešne sabotaže in diverzantske akcije, kot na primer Lackova četa, ki jo je vodil kmet-komunist Lacko. »Kljub žrtvam in izgubam najdragocenejših kadrov je bil že oktobra 1941 organiziran prvi stajerski bataljon. Ta je takoj po svoji ustanovitvi izvršil napad na postojanko Soštanj in jo zavzel. Soštanj je bilo prvo mesto v Sloveniji, ki so ga partizanske edince izrgale iz rok okupatorja.«

Ko so Nemci začeli izseljevati obmejni pas na Bizeljskem, je stajerski bataljon krenil na Kozjansko. V tem času je okupator začel večjo ofenzivo in zadal težke udarce partijskim in frontovskim organizacijam na terenu. Da bi se okrepile temeljne baze za razvoj osvobodilnega gibanja na Stajerskem, je bila junija 1942 poslana preko Gorenjske na Stajersko druga skupina partizanskih odredov.

Pohod in prihod druge grupe na Stajersko je povzročil pojačan odpor in teror okupatorja, ki je ravno ob tistem času z zadnjimi močmi vršil deloma uspešne ofenzive na vseh frontah. Njegov teror in deloma začetna ozkost Partije v njenem delu sta povzročila, da je bilo partizanskemu gibanju spet zadenih mnogo težkih udarcev, udarcev, ki jih more prenesti le Partija, le ljudje boljševiskega kova. Tovariš Kardelj je v pismu z dne 28. 11. 1942 takole opisal resnični položaj na Stajerskem v tistem obdobju: »...Smatramo zaradi tega kot veliko zmago, kot neizpodbiten dokaz velike moči naše Partije, da smo vendar le uspeli, kljub vsem izredno težkim pogojem, ohraniti osnovne partijske organizacijske pozicije na Stajerskem, kakor tudi osnovne partizanske postojanke, ki nam bodo v bližnjih dneh glavna oporišča za razširjenje

našega političnega in organizacijskega ter vojaškega vpliva. Res so partizanski odredi s svojimi junaškimi podvigi pridobivali vedno večje zaupanje prebivalstva, bičnega po teroruji in sovražni propagandi. Jačale so se terenske organizacije, jačali so se partizanski odredi. Konec leta 1942. smo imeli na Stajerskem že štiri bataljone: Kozjanski, Zasavski, Savinjski in Pohorski bataljon. Vse te edince so v vsakodnevni borbah pisale slavne strani zgodovine naše narodnoosvobodilne borbe. Omenjam le pohorski bataljon, oziroma njegov zadnji legendarni heroizem. Ta bataljon, pod poveljstvom tovariša Groge, je bil po izdajstvu dne 7. januarja 1943 obkoljen. Ko je bil borcem odvzet vsak up na rešitev, so poječ Internacionalno žrtvovali do poslednjega moža svoje življenje. Tak heroizem je ustvaril med celotnimi množicami silno zaupanje v Partijo in vero v zmago.«

Potem je omenil prihod štirinajste divizije na Stajersko: »Legendarni pohod in prihod štirinajste divizije na Stajersko v začetku leta 1944. ter njene široke ofenzivne akcije so povzročile temeljito spremembo vojaškega in političnega položaja v našo korist. Sovražna ofenziva je bila razbita in začel se je množični prtok stajerskega prebivalstva v naše edince: na Stajerskem je vzplamtel plamen splošne ljudske vstaje.«

Tovariš Stante je zatem govoril o poslednji ofenzivi, ki je trajala štiri mesece, vse do marca 1945. V teh bojih so se naše edince proslavile z množičnim heroizmom. Tovariš Stante je navedel naslednji primer: »Ko je bila marca 1945 divizija obkoljena na Mozirskih planinah in je že tri dni vodila najtežjo borbo brez hrane, ob pomanjkanju municije, v mrazu itd. je bila poslana brigada z drzno nalogo, da razbije sovražnikov obroč. Preziraljo smrt je svojo nalogo izpolnila na ta način, da se je mož za možem spustila po zvezanih kocih in plaščih s 15 m visoke skale za hrbet sovražnika ter ga z drznem napadu prisilila, da je razklenil obroč.«

Po navodilih Glavnega štaba so 1. maja 1945 odšle stajerske edince, vključene v 4. operativno cono na Koroško, na Stajerskem pa so zajele in razorožile nemško balkansko Lohrovo skupino. Na koncu je tovariš Stante dejal:

»Iz teh kratkih podatkov je razvidno, kako dosledno in junaško je vodila naša Partija boj proti fašističnemu okupatorju na Stajerskem. V začetku sem že omenil, da smo to borbo bili pod najtežjimi objektivnimi pogoji v srcu Evrope, ki jo je zaslužil Hitler. Ti pogoji so bili težji, kakor v marsikateri državi, ker Partija in vodstvo nista začela oboroženo borbo. Pa vendar nas skušajo danes kritizirati. Mi, ki smo se pod vodstvom Partije aktivno in zmagoslavno borili, ne moremo razumeti take kritike teh partij. Ničde, ki neče falzificirati zgodovine, ne more zatajiti zaslug naše Partije in njenega vodstva za osvoboditev naše dežele in s tem za skupno stvar mednarodnega proletariata. Mi, ki smo doživljali to borbo in čutili, kako se je kovala povezanost Partije in njenega vodstva z ljudstvom vemo, da je ni sile, ki bi pas odrgala od Partije in njenega vodstva. Zatajiti to vodstvo bi pomenilo isto kakor pljuniti na spomin tisočih žrtev, ki so dali svoje življenje za cilj, ki ga je postavila naša Partija in njeno vodstvo.«

Vlado Kozak

Tov. Vlado Kozak je govoril o kontinuiteti naše revolucije in o voditeljih naše Partije, ki so s svojim revolucionarnim delom povezali dve obdobji naše partijske zgodovine. Omenil je borbene tradicije tovariša Kardaļa in tovariša Borisa Kidriča. Oba sta prišla svoje revolucionarno delo v času, ko so monarhofašisti že pripravljali svojo diktaturo. V tem času, ko so bili v Partiji frakcijski boji, so prihajali v Partijo novi borbeni mladinci, ki so v l. 1927 in v naslednjih letih prišla v študijske krožke in SKOJ. Ti mladi revolucionarji so pogumno vzdržali nasilje glavnjače, prenašali dolgoletne zapore in končno najbolj pomagali graditi leninsko-stalinsko Partijo.

V borbi proti preteči diktaturi je pomembala Ljubljana zagrebške gledi in organizirala leta 1928 močno demonstracijo. Po šestomajarski diktaturi leta 1929 pa so mladi partijski in skojevski pozivali na oboroženo vstajo proti monarhofašistični diktaturi.

Tako je naša mladina razvijala najbolj smeje akcije, ki jih je vodil tov. Kidrič. V novembru je uspelo policiji aretirati med drugimi tudi tov. Kardaļa, Kidriča, Toneta Tomšiča, Maksa Str-

meekija itd. Pred izređenim sodiščem v Beogradu so se posebno odlikovali Kardaļ, Kidrič in Strmecki.

Tov. Kozak je nato govoril o Sremski Mitrovici »komunistični univerzi. Ta »univerza« je posebno važna za Slovence, ker je razvila poglobljen študij nacionalnega vprašanja, tako da je slovensko narodno vprašanje reševala paralelno, kakor ga je reševal tov. Kardaļ zunaj zatejši s članki v »Književnosti« in ga je konfal kot Sperans s svojo študijo v Razvoju slovenskega narodnega vprašanja.

Nad vse važna je pobuda za izdajanje »Književnosti«, za izdajanje popularne politične literature. Knjižice »male žepne biblioteke« dokazujejo, da je novo vodstvo sklenilo pridobivati korenine zelo na široko. Kardaļ je napisal prvo knjžice ojn sicer »Fašizem«. Tej so sledile »Stanovska država brez maske«, »Povojno svetovno gospodarstvo«, »Dinamit na Daljnem vzhodu.« »Kako je s cerkvičje.« »Vprašanje srednjih slojev.«

Počasi je začelo izhajati vedno več partijskih listov. Višek je dosežen z »Ljudsko pravico«. Pri »Ljudski pravici« so bili najbolj edinstveni njeni dopisi. Včasih so več kot polovico lista napisali kmetje sami in delavci. To so bile pogosto prave gospodarske študije našega malega kmetijskega obrata, ki so obravnavale svojo problematiko od agrarne reforme preko vprašanja cen in davkov, pa do antifašistične fronte. Vse to je bilo pisano tako, da so pozivali, naj se povežeta kmet in delavec v skupni borbi proti izkoriščevalcem, kapitalistom, skupnim zatiralcem, velsrbskim hegemonistom ter proti tujim imperialistom.

»Pravica« se je širila najprej po Prekmurju, potem se je udomčila v socialno sorodni Beli Krajini, dalje med haloškimi viničarji, po Pohorju, pa tudi po Krški ravnini in končno tudi v naših delavskih revirjih. Ob »Ljudski pravici« so se kmetiče množice predvsem po vzhodnem pasu Slovenije vedno bolj odtujevale klerikalnim vplivom.

Nadaljevanje na 8. strani.

Razprava o političnem poročilu CK KPS

Nadaljevanje s 3. strani

Ko se je »Pravica« iz Prekmurja preselila v Ljubljano, je režim končno udeležil. S svojimi desetstičnimi naročili pa je v dveh letih svojega življenja opravila veliko delo, vzbudila je v množicah delovnega ljudstva veliko samozavest, vero, da bodo končno zmagale v svetu demokratične sile, če se bo ljudstvo borilo proti nastopajočemu fašizmu. Vpliv tega dela se je kmalu pokazal, ko so naši mladi borci hiteli na pomoč španskemu demokratičnemu ljudstvu.

Viktor Stopar

Tovariš Stopar Viktor je govoril o nalogah, ki so bile po prvem kongresu najbolj aktualne. Govoril je o položaju slovenskega naroda, ki je po svoji zemljepisni legi stal med dvema fašističnima državama ter bi bil prvi, ki bi ga zasledile te države, ko bi prodirale na Balkan.

Med drugim je dejal: V taki situaciji je popolnoma jasno, da je bilo potrebno združevanje vseh naprednih sil slovenskega naroda v skupno fronto za borbo proti imperializmu za močno utrditev enotnosti narodov Jugoslavije z naslonitvijo na demokratični labor v svetu s Sovjetsko zvezo na čelu. To veliko nalogo si je zadal CK KPS na prvem kongresu ter s svojim prenosnim razglasom pokazal jasno pot.

Eno najvažnejših vprašanj je bila enotnost delavskega razreda v borbi za politične, nacionalne, socialne in kulturne pravice. Režimi so enotnost razbijali z ustanavljanjem različnih režimskih sindikatov. Z poslednjim delom partijskih organizacij v podjetjih in v URSS ter z osebnim zgledom so pridobili člane drugih sindikatov ter na ta način prisilili voditelje JSZ in NSZ, da so nastopili skupno proti podjetniku, kakor na primer v podpisovanju kolektivne pogodbe pri KID na Jesenicah, v Kofčevem, Vevčah itd. Da bi preprečila te skupne nastope, sta se buržoazija in režim posluževala nekaterih socialdemokratskih voditeljev, da bi razbili to enotnost akcije. Tako je Plenum strokovne komisije v svoji resoluciji odstavil tovariša Leskoška, po zval centralo URSS, naj centrala Saveza šivaško odelnih radnika Jugoslavije prekine ustanavljanje svojih podružnic v Sloveniji in ustanovljene razpusti. Resolucija tega plenuma je bila sprejeta 23. maja 1937, ko je vladajoča klička v Jugoslaviji pripravljala fašizacijo, naslonitev na fašistični blok in najhujše nasilje v deželi.

Izključeni so bili tudi drugi najboljši tovariši iz sindikalnih vrst, zato je bilo mogoče, da je policija kasneje prepovedala delovanje stavniskemu sindikatu, ki je bil pod vplivom naših tovarišev.

Partija je razkrinkavala zločinsko de-

Kmečki ljudje, ki so bili v tem času pridobljeni, so postali glavni oporniki kasnejše »Zveze delovnega ljudstva« na deželi. Tako je v tem času dobivala prve terene tudi kasnejša naša Osvobodilna fronta. To dokazuje Bela Krajina, ki se po svojih širokih kmečkih množicah že pred vojno ni orientirala k Mačku, ki jo je snubil, ampak preko nekdanjega »Delavsko-kmečkega gibanja« preko »Zveze delovnega ljudstva« in Osvobodilne fronte k naši Komunistični partiji.

lovanje nekaterih socialdemokratskih voditeljev in pozivala na enotnost delavcev.

Socialdemokratski voditelji so vedno bolj izgubljali vpliv v URSS-ovih sindikatih. Buržoazija je ugotovila, da njihovi eksponenti — socialdemokrati — nimajo vpliva na delavstvo ter je prinesla zakon o prepovedi delovanja URSS-a.

Tovariš Stopar je nato govoril o povezovanju delavcev in kmetov. Dejal je: »Z delavsko-kmečkim gibanjem, vstopanjem kmetov v delavsko-kulturna društva, skupni izleti in taborji delavcev in študentov na našem podeželju, vse to je vedno bolj povezovalo kmečke množice in delavce. Skupne akcije ob fašistični zasedbi Češkoslovaške, začetek nove vojne, pomoč španskim dobrovoljcem, zbiranje hrane po vaseh za stakajoče, vse to je našo vas posebno v bližini industrijskih centrov vedno bolj zrevelucioniralo. V protidraginskih akcijah je na primer sodelovalo na tisoče delavcev in kmetov.

»Ljudska pravica« je januarja 1941 napisala med drugim: »Zato je najvažnejša naloga vsakega zavednega delavca in kmeta, graditi in utrjevati zvezo delavcev in kmetov. Trdna, močna in široka pa ho ta zveza le, če ho grajena v borbah za vsakdanje zahteve delavcev in kmetov v vsakdanjih akcijah za gospodarske in politične zahteve delovnega ljudstva.«

Komunisti, napredni delavci in kmetje so to nalogo častno izpolnili, kar je dokazala narodnoosvobodilna borba.

Tovariš Stopar je govoril nato o tretji važni nalogi med tem razdobjem, to je dvig SKOJ-evske organizacije, ki je bila zaradi zločinov navodil agenta Gorkiča razpuščena. Mladinska komisija, ki je bila pri CK KPS do leta 1939 in jo je vodil tovariš Boris Kraigher, je dosegla, da se je SKOJ ponovno osamosvojil in organiziral od spodaj navzgor. Leta 1939 je bil osnovan pokrajinski komite, ki je pod vodstvom CK-ja vzgajal mlade komuniste v marksizmu-leninizmu v borbi proti vsem sovražnikom. Pravilno delo na široki bazi med mladino je omogočilo, da je mladina množično vstopala v partizanske vrste.

Pozdravi zastopnikov delovnih kolektivov

Po govoru tov. Borisa Kidriča, ki so ga delegati pozdravili z dolgotrajnim ploskanjem, je predsedujoči tov. Janez Hribar sporočil delegatom, da je kongres sprejel 747 pozdravnih resolucij in brzojav ter 108 daril. Prijavilo se je tudi zastopniki številnih delovnih kolektivov, da bi pozdravili kongres; ker pa delovni program kongresa ne dopušta, da bi mogli vsi pozdraviti kongres, so izrekli pozdrave samo nekateri.

Med njimi je prvi pozdravil II. kongres KPS v imenu rudarjev Zasavskega bazena tov. Božnik Albin, ki je v svojem pozdravu poudaril borbo rudarjev Zasavskega bazena za izpolnitev plana. Po zaslugi delovnega poleta najboljše, med temi zlasti mladinskih delovnih števil, dosega delovni kolektiv velike uspeha. Tudi v tekmovalstvu pred II. kongresom KPS so rudarji izpolnili sprejete obveznosti in jih množično presegli celo do 91%. Tov. Božnik je nadalje sporočil kongresu, da so rudarji sklenili na svojem množičnem zborovanju, da bodo odstopili polovico svojega dnevnega zaslužka stakajočim rudarjem v Franciji.

V imenu delovnega kolektiva Titovih zavodov »Litostroj« je izročil pozdrav kongresu tov. Istenič Ciril, ki je dejal, da je tekmovalje v njihovem delovnem kolektivu postalo stalen način dela in v dneh pred II. kongresom dobilo še prav poseben polet. Vse obveznosti, ki jih je delovni kolektiv sprejel v počastitev II. kongresa KPS, so častno izpolnili in tako zagotovili, da bodo plan izpolnili že do 29. novembra. Dvakrat povečani letni plan pa bodo izpolnili do 24. decembra.

Tov. Markežič Ivan je pozdravil kongres v imenu Sadržarsko-obdelovalne za-

Dušan Kveder

Tovariš Dušan Kveder je v svojem govoru poudaril, da bi glede na referat tov. Mihe Marinka podčrtal kot komunist-vojak predvsem veliko vlogo Partije v organizaciji narodne vojske na Slovenskem, v izvedbi in upeli vojaških operacij ter v vzgoji vojaških in političnih kadrov v vojski.

Zgodovinska zasluga naše Partije je predvsem v tem, da je znala temeljito preštudirati, osvojiti in prilagoditi konkretnim revolucionarnim potrebam naših narodov nauke marksizma-leninizma o vojni in o armadi, izkušnje iz pretekle dobe drugih narodov, predvsem pa sovjetskega ljudstva med državljansko vojno, kakor tudi španskega med osvobodilno vojno za neodvisnost in bogate tradicije narodnoosvobodilnih vstaj in vojn narodov Jugoslavije. Partija je znala za vsako obdobje obojane borbe najti primerne organizacijske oblike, ki so zajemale trenutne cilje vojne, kakor tudi popoln vojaški poraz sovražnika kot pogoj za končno zmago revolucije. Partija se je pri tem opirala na bogate izkušnje ilegalnega dela v stari Jugoslaviji, na kadre, prekaljene v zaporih, v ječah, taboriščih, v pregnanstvu in v vojni, ki so

bili pripravljeni dati svojo kri in življenje za stvar Partije in svojega naroda. Edino Partija s tako revolucionarno teorijo in s takimi revolucionarnimi izkušnjami in kadri je bila sposobna zajeti 1941. leta revolucionarno vrenje naših narodov v ustrezne vojaške organizacijske oblike.

Zasluga naše Partije je, da je s formiranjem partizanskih čet od vsega početka pravilno usmerila obojano borbo iz okupatorskih oporišč v gozdove, kjer so se prve vojaške formacije dobile svobodo manevra, izpopolnjevanja in razvoja. Partija je v vztrajni borbi 1941. leta premagala oportunistični »lokalpatriotizem«, ki se je kazal v navezanosti mnogih partizanskih čet na svoj rojstni kraj, formirala je iz njih partizanske bataljone in dala obojani borbi potreben razmah in širino. Prekaljeni člani naše Partije in komunistične mladine so v teh časih vodili neizprosno boj proti strahopetnemu oportunističnemu skrivaštvu in pasivnosti partizanskih enot, vodili jih na pot aktivne borbe in ji dali potrebno ofenzivnost ter ostrino, kar je bil pogoj za uspehe in nadaljnji razvoj naše vojske. Vodilna vloga naše Partije v ljudski vsta-

ji in obojani borbi se zato vleče kakor rdeča nit od vsega začetka do konca njene razvoja in daje naš revoluciji načrten značaj. Celotno tam, kjer so posamezni kraji bili zaradi protikreptov okupatorja začasno odrezani od partijskega vodstva, so posamezni komunisti na lastno pobudo našli primerne organizacijske oblike in pričeli načrtno borbo proti sovražniku.

Z rastočo politično aktivizacijo množic in v razmahom osvobodilne borbe v začetku 1942. leta je naša Partija pravilno postavila novo nalogo, formiranje večjih partizanskih enot, odredov in skupin odredov. Te organizacijske oblike so omogočile naši vojski povečan ofenzivni polet in likvidacijo cele vrste osamljenih sovražnikovih postojank ter meseca maja 1942. leta ustvaritev večjega osvobodjenega ozemlja na Dolenjskem in Notranjskem. Organizacijska učvrstitev je omo-

Pogled na dvorano med zasedanjem kongresa

gčila našim odredom, da so junija in avgusta 1942. leta v času tretje sovražnikove ofenzive mogli nuditi uspešno pomoč bratskim enotam na Hrvaškem.

Po tretji sovražnikovi ofenzivi se je naša Partija, ki je sledila razvoju pri drugih jugoslovanskih narodih, pravilno lotila ustvarjanja višjih vojaških organizacijskih oblik in prehoda od partizanskih odredov v Narodno osvobodilno vojsko, formiranja enot redne vojske, k formiranju naših slavniških udarnih brigad in nekoliko pozneje divizij in korpusov. Edino take enote so lahko uspešno pomagale z borbami na Zumberku in na Dolenjskem razbiti sovražnikovo četrto in peto ofenzivo proti NOV Jugoslavije ter med kapitulacijo Italije razbiti in razorožiti vso italijansko vojsko in jedro belogardističnih tolp v Sloveniji ter osvoboditi skoraj vsa Dolenjsko, Notranjsko in Primorsko. Usmerjenost Partije ob kapitulaciji Italije k splošni mobilizaciji vsega slovenskega naroda je imela za posledico nov množičen dotok v našo vojsko in znatno okrepitev naših divizij, ki so mogle tako pripravljene razbiti od oktobra 1943 do januarja 1944 šesto ofenzivno okupatorja, preiti v protiofenzivo, ponovno osvoboditi obširna področja Dolenjske, Notranjske in Primorske ter s probojem XIV. divizije čez Savo zaneti nov val obojane borbe na Štajerskem. Organizacijske izpopolnitve in prekalitve naših divizij so od aprila do julija 1944 omogočile, da so bili popolnoma razbiti poskusi Nemcev, ki so hoteli s svojo sedmo ofenzivo na

našem ozemlju zavarovati severno krilo svoje ofenzive proti jedru NOV Jugoslavije v Bosni.

Zaradi teh organizacijskih in operacijskih uspehov naše vojske je mogla Partija ob koncu 1944 in 1945 odbiti zadnji naval tedaj že združene svetovne reakcije, ki je hotela rešiti zase vsaj slovenski del Jugoslavije s tem, da bi na Slovenskem razbila našo vojsko ali pa jo vsaj izrinila z njenega operacijskega območja. V težkih in krvavih končnih borbah je NOV Slovenije prekrizala načrte sovražnika, ostala je trdna na svojih rodnih tleh in ubranila osnovna jedra svojih osvobodjenih področij, na katerih so se izvajale politične in upravne priprave za končni prevzem oblasti v naši osvobojeni republiki. Med poslednjim udarcem po združenem sovražniku na Slovenskem, ki sta ga izvedli bratski IV. in III. armija z juga, so enote NOV Slovenije izdatno po-

magale posebno pri osvoboditvi Ljubljane, Trsta in Gorice.

Uspehi Komunistične partije Slovenije pri graditvi Narodnoosvobodilne vojske Slovenije in pri izbojvanju njenih zmag nad sovražnikom pa niso samo posledica pravilnega vodstva Partije v organizaciji in vodstvu operacij naše vojske. Ti uspehi so bili mogoči tudi zaradi vztrajnega in neutrudnega politično-vzgojnega dela Partije v vojski. Naša Partija je obojano borce in komandni sestav z marksistično-leninistično teorijo, vivala jim jasne perspektive in trdno vero v končno zmago, vzgajala jih v patriotizmu in vdanosti svoji domovini, bratstvu in enotnosti naših narodov, razvijala mržnjo do fašističnega sovražnika in ljubezen do bratske Sovjetske zveze ter zaslužjenih narodov. Naša Partija je vzgajala borce in komandni sestav v ljubezni in vdanosti do KPJ in njenega Centralnega komiteja s tov. Titom na čelu. Tako je vzgojila v naši vojski mnogosteven kader vnatih patriotov in doslednih borcev za komunizem.

Delo in napor KPS pri graditvi NOV Slovenije so zato važen prispevek k zgraditvi Jugoslovanske armade, tako s formiranjem štečaj dobrih in udarnih vojaških enot kakor tudi z bogostvom izkušenj, ki jih je NOV Slovenije prinesla v zakladnico Jugoslovanske armade, in s precejšnjim številom prekaljenih ter izkušenih vojaških kadrov. Tudi to je eden izmed uspehov naše KP Slovenije, na katerega smo upravičeno ponosni.

Jože Borštnar

Nato je govoril tov. Jože Borštnar o nekaterih vprašanih s področja naše trgovine. Uvodoma je poudaril da naše terenske partijske organizacije doslej niso posvečale dovolj pažnje vprašanjem trgovine in niso dovolj odločno posegale v borbo za odpravo pomanjkljivosti v naši trgovini. Dejstvo je, da se je trgovina pri nas razvijala mnogo počasneje od ostalih gospodarskih panog, kar je deloma razumljivo ker je bilo treba najprej urediti sistem proizvodnje in kredita ter s tem šele ustvariti pogoje za ureditev sistema trgovine. Prav zaradi tega je trgovina pri nas tisto področje v gospodarstvu, ki je najdlje obdržala ostanke stare kapitalistične miselnosti in starega pojmovanja trgovine.

Res, da smo na eni strani v razvoju trgovske mreže dosegli dokajšnje uspehe: tako sta državni in zadržni sektor obsegala leta 1945 komaj 17% vse mreže, leta 1946 21,5%, leta 1947 že 45,8%, a sedaj privatnega sektorja praktično ni več.

Toda na drugi strani se širi trgovska mreža mnogo počasneje, kot to nakazujejo doseženi uspehi v proizvodnji in s tem v zvezi vedno večji blagovni promet. Tako je blagovni promet na drobno leto že za 49% večji od lanskega, trgovska mreža pa še ni dosegla odgovarjajočega porasta.

Tov. Borštnar je nato navedel nekatere pomanjkljivosti v naši trgovski mreži, med katerimi zlasti to, da ni dovolj gosta in da je premalo specializirana, zaradi česar prevladujejo splošne trgovine z mešanim blagom, ki prodajajo vse vrste blaga v eni poslovalnici. Pri tem je poudaril, da se zlasti počasni razteza mreža trafik, mlekmarn, trgovin s sadjem in zelenjavo ter specialnih trgovin z industrijskimi izdelki.

Ko je analiziral vzroke, zakaj se trgovska mreža tako počasi razvija, je podčrtal, da je glavni razlog stara miselnost trgovskega aparata kot dediščina kapitalistične ureditve, ki se kaže v tem da še danes marsikje razvijajo trgovsko mrežo zaradi dobičkanosti.

Nadaljnja slabost se kaže pri samem planiranju. Plane so okrajni ljudski odbori postavljali šablonsko, ne da bi upoštevali osnovne elemente: število potroš-

nikov in njihovo socialno strukturo, gospodarsko strukturo kraja oziroma posameznih predelov, blagovni promet, kupno moč prebivalstva ter njegove navade in običaje. Poleg tega pa je seveda nujno, da potrošniki sami sodelujejo pri ugotavljanju, kje in kakšne so potrebne trgovine.

Nato je tov. Borštnar poudaril načela, na katerih mora temeljiti razpredenost naše trgovske mreže:

1. Vsak obrat naj veže nase toliko potrošnikov, kolikor jih more kulturno postreči.
2. Zadostna specializacija trgovskih obratov mora razširiti splošni asortiment, da si more potrošnik nabaviti blago po svojih željah.
3. Trgovska mreža se mora čim bolj približati potrošniku.
4. Trgovska mreža mora temeljito poznati potrebe in navade potrošnikov, jih posredovati proizvozniki in na ta način zagotoviti pravilno postrežbo.

Ko je prešel na način dela in evidenco v naši trgovini, je poudaril, da se moramo posluževati operativnosti, evidence in kontrole višjega socialističnega vodenja poslova. Nato je govoril o upravnih zaodkup in odkupnih mrežah, pri čemer je naglasil, da je njihova glavna slabost v tem, da je njihov način dela vse preveč administrativen, birokratski in da v svojem delu še ne zajemajo tržnih presežkov v celoti. Zato morajo postati odkupne uprave živ trgovski aparat, ki bo obvladal tržišče s kmečkimi pridelki v celoti, ki bo preko mreže odkupnih podjetij dejansko zajel vse tržne presežke in na ta način preprečil špekulacije ter zagotovil potrošnim centrom redno preskrbo. Postavlja se naloga, da se organizira odnosno razširi mreža državnih odkupnih podjetij na teritorialni podlagi po vrsti blaga. Ta mreža bo povezana v kartelno organizacijo, ki naj zagotovi načrten, koordiniran enoten nastop na tržišču.

V zvezi z odkupnimi posli je treba še posebej poudariti važnost čuvanja blagovnih fondov. Večkrat se dogajajo primeri, da posamezni lokalni organi zaradi ozke lokalne presoje potreb trošijo in nedopustno razpolagajo z odkupljenim blagom in na ta način onemogočajo pravilno razdeljevanje, ki temelji na široki potrošnji potrebi.

Ko je govoril o vezani trgovini, je podčrtal, da je pravilno razvijanje vezne trgovine največjega pomena, zato ji bodo morale partijske organizacije posvetiti vso pažnjo.

Ob zaključku svojega govora je tov. Borštnar dejal, da je vprašanje kadrov odločilnega pomena za izgraditev socialistične trgovine. Zato je predvsem potrebno, da izločimo vse tiste, ki nečesto ali ne morejo razumeti funkcij socialistične trgovine in da nenehno vzgajamo nove kadre za našo socialistično trgovino.

Revolucionarne spremembe na področju trgovine zahtevajo smelo dvigovanje kadra, ki se bo odločno boril za izkorenjenje vseh ostankov kapitalističnega sistema, za socialistično trgovino. Treba je skrbeti za nadaljnji pritek novega kadra, predvsem iz delavskih vrst, prav tako pa za nadaljnjo strokovno dvigovanje že namerščene. Letošnje izkušnje kažejo, da je mogoče s pravilno mobilizacijo s socialistično miselnostjo prežetega kadra — predvsem mladino — v relativno kratkem času strokovno usposobiti kadre za osnovne posle v trgovini. Letos pa je poleg tega potrebno predvsem iz tega kadra vzgojiti višji kader za naša podjetja.

Razvoj socialistične trgovine zahteva, da kadru v trgovini posvetimo prvenstveno pozornost. Ni dovolj le strokovno usposabljanje in dvigovanje kadrov. Vzoredno s strokovnim izobraževanjem je treba dvigovati njihov politično zavest, jih vzgajati v duhu marksizma-leninizma v zavestne borce za socializem.

Važnost in značaj trgovine za nadaljnjo izgradnjo socializma pri nas zahtevata, da partijske organizacije v še večji meri neposredno sodelujejo in pomagajo organom trgovine pri njihovem delu.

Danilo Petrinja

V tej borbi se je OF pod vodstvom Partije organizacijsko, številčno in politično utrdila ter skovala še trdnjše bratstvo in enotnost slovensko-italijanskega delovnega ljudstva. Angloameriški imperializem ni uspele, da bi uresničili svoje načrte.

Naš okraj Sežana, ki meji na tržaško ozemlje, je sedaj izpostavljen izvajanjem zahodnih imperialistov in njihovih agentov, ki se pojavljajo v različnih oblikah, pod različnimi imeni, bodisi pod izdajalsko tako imenovano Slovensko demokratsko zvezo ali ameriškim agentom Vidaličem in njegovo skupino.

Vidali se je že dolgo načrtno pripravljati na svoje razbijaško delo. Znani so nam primeri, ko je že leta 1946 in leta 1947 podkupoval nekateri tovariši, tako na primer tov. Blažino s 60.000 lirami, V. svojjo Partijo je sprejel Radiča, ki je bil leta 1946 izključen iz Partije zaradi antipartijskega razbijaškega dela v Trstu, dalje Malalana Rika, aktivnega zagovornika izdajalca dr. Coka, Čebule Slavo-Katro, ki je 1944 na partijski konferenci nastopila proti liniji in nalogam Partije v zvezi z utrjevanjem bratstva in enotnosti slovensko-italijanskega delovnega ljudstva itd. Ti ljudje se danes vključujejo v klevetniško gonjo proti delovnemu ljudstvu Jugoslavije, proti naši Partiji, proti CK KPJ, proti ljubljanskemu tovarišu Titu.

Frakcijski Vidaličeve agencije se od vsega začetka trudijo, da bi tudi pri nas ustvarili tako situacijo, kakor so jo v tržaškem ozemlju. V ta namen pošiljajo v naš okraj svoje aktivne agente svojo literaturo, »Novo borbo« itd. Vendar pa jim ni uspelo razbiti trdne enotne in zdrave Partije v našem okraju.

Razprava o političnem poročilu CK KPS

Marijan Breclj

Dr. Marijan Breclj je v svojem govoru opozoril na nekatera dejstva, ki osvetlujejo politiko Komunistične partije v Sloveniji v predprilski Jugoslaviji, in pokazal na vpliv Partije v času po letu 1931.

V letih po uvedbi šestojanuarske diktature se je pričelo v vrstah slovenske študentske mladine, predvsem univerzitetne, intenzivnejše politično gibanje, ki je zajelo široke plasti mladine in našlo uspešnejša kontakta z delavskimi množicami in celo z delom naprednega kmečkega elementa. Ta aktivnost študentske mladine ni bila omejena le na borbo za ohranitev dotrajanih pravic ljubljanske univerze in za njen razvoj, ampak se je ta odpor proti Aleksandrovi diktaturi pričel odvijati na širši politični bazi. Boj za obče nacionalne pravice, za uvedbo demokratičnega političnega sistema, za federativno ureditev države, za novo socialno politiko, za zaščito delavskih interesov — to je bil nekak okvirni politični program, katerega so osvajale napredne skupine na Slovenskem. Takratne objektivne prilike, predvsem pa pojava napad na osnovne nacionalne pravice slovenskega naroda, so vzbudile spontan odpor in s tem razširile politično akcijo v delavskih in študentskih vrstah mimo tradicionalnih političnih taburov na Slovenskem. Toda ta politična akcija ni krenila na napačno pot, če je ne bi že takrat dejansko vodila Komunistična partija.

Ko je poudaril, da je bila tedaj resno načeta enotnost tradicionalnega klerikalnega in liberalnega tabora na Slovenskem, je gov. Breclj nadaljeval:

»Takrat imamo že v Jugoslovanski strokovni zvezi — delavski organizaciji klerikalnih socialistov — prvi obračun z neposrednim klerikalnim pokrovitelstvom; v akademskih katoliških društvih »Borba« in »Zarja« upor proti klerikalnemu vodstvu in patronanci ordinariata; imamo nastop katoliških intelektualcev, ki s svojim tiskom »Križ na gorah«, »Beseda« itd. dajejo odpora proti političnemu klerikalnemu dogmatizmu; imamo predvsem v vrstah Krekove delavske mladine močno napredno gibanje, ki se kaže v njihovih javnih nastopih in v listu »Plamen«. Ti pojavi na eni strani, na drugi strani pa skupni politični nastopi naprednih skupin, so bili rezultat neposrednega posega Partije v javno življenje pri nas.

Poudaril sem že, da je bilo v letih 1932—33 po zaslugi pravilne politike Partije vzpostavljeno jedro naše enotnosti prav na osnovi pravilno vodene politike v boju za rešitev nacionalnega vprašanja, torej že pred datumom, ko so se tri komunistične stranke, to je jugoslovanska, italijanska in avstrijska, v aprilu 1934 izjavile o tem. Dejstva so torej takšna, da je slovenska Partija oziroma slovenski del jugoslovanske Partije i pravilno teoretično postavil vprašanje slovenskih nacionalnih pravic i pravilno zastavil konkretno politično akcijo. S tem pa so bila seveda podrtja vsa tista razmotrivanja površnih in zlohotnih analitikov, ki so želeli stvar prikazati tako, da so slovenski komunisti šele po izjavi treh partij, katero naj bi diktirala potreba nove taktike Kominterne, zasuli kladivo in se vključili v borbo za slovenske nacionalne pravice, borbo, ki naj bi jo pričeli in že vodili slovenski napredni ljudje — nekommunisti. Že takrat so bile stvari jasne, kasnejši politični razvoj pa jih je seveda še jasneje potrdil s tem, da je dosledna politika Komunistične partije, ki je znala progresivno usmerjenim ljudem izven svojih vrst pravilno postaviti vprašanje internacionalizma in borbe za nacionalne pravice slovenskega naroda v okviru razrednega boja, pridobila zaupanje ljudskih množic.

Ko je dal Ustanovni kongres Komunistične partije Slovenije v aprilu 1937 poziv na združenje vseh naprednih sil, ki jim je res pri srcu usoda slovenskega naroda, je že na osnovi dotrajane uspešne akcije Partije pri združevanju progresivnih sil na Slovenskem obstajalo jedro te enotnosti. Od te dobe naprej, to je od Ustanovnega kongresa spomladaj 1937 pridobiva slovensko demokratsko gibanje pod vodstvom Partije vedno močnejše oblike, tako da v letu 1938 nastopi v okviru Ljudske fronte pri takratnih državnozbornih volitvah.

Če poleg teh političnih dejstev, ki od leta 1931 dalje kažejo premočrno politiko KPS na ustvarjanju enotnosti slovenskega naroda na progresivnih pozicijah pod vodstvom delavskega razreda in Partije kot njegove avangarde, omenimo še Društvo prijateljev Sovjetske zveze, ki je bilo v predvojnem času osnovano prav tako na pobudo Partije, vidimo, da je v prejšnji dobi, predvsem pa v času po Ustanovnem kongresu v letu 1937, izvršila slovenska Partija važne in odločilne predpriprave za preizkusno leto 1941. Ustanovitev Osvobodilne fronte v letu 1941. je zato logično nadaljevanje dosledne politike Partije in njenega vodstva na zbiranje demokratičnih naprednih sil na Slovenskem in njeno historično poslanstvo, ki ga je bila Partija dolžna in sposobna napraviti kot edina nekompromitirana politična stranka v Jugoslaviji na Slovenskem.

»Ko označujemo politično organizacijski karakter OF v njeni prvi dobi, ugotavljamo njen koalicijski značaj. Toda že od vsega začetka ni bila Osvobodilna fronta koalicijski politični strank, ampak ima že od ustanovitve naprej v svojih pripadnikih karakter enotnega vsenarodnega političnega gibanja in kmalu za tem že elemente enotne politične organizacije. Njen koalicijski karakter se nikdar ni odražal v HUDskih množicah, ki so bile vključene v OF, ampak je bila Fronta od prvega začetka v svojih teoretičnih organizacijskih enotna politična organizacija.

Nato je govoril gov. Breclj o znani »Izjavi« osnovnih skupin Osvobodilne fronte, podpisani od vodstva teh skupin v februarju 1943 in sprejeti na Zboru aktivistov na Pugledu 27. marca 1943. leta.

»V pogledu kovanja notranje enotnosti Osvobodilne fronte je ta izjava vsekakor zgodovinskega pomena, mejnik, s katerim je bila na Slovenskem dokončno odstranjena nevarnost oživljanja ali porajanja strank, ki bi morale iskati seveda svojo razredno osnovo in tako spet zanesti diferenciacijo v slovensko politično življenje. Historično dejstvo ob tem je, da je bila prav Komunistična partija tista, ki je z vso vztrajnostjo in z vso močjo svoje teorije in prakse znala to enotnost ustvariti in jo z Izjavo osnovnih skupin, ki so predstavljale legitimno vodstvo slovenskega upora, zapečatiti. Ker je narodno osvobodilna borba terjala neumljeno odločitev od vseh bivših političnih formacij; ali z ljudstvom ali proti njemu in s tem z okupatorjem ali kasneje k imperialistom, so izgubile s površja slovenskega političnega življenja vse stranke in frakcije, onemogočen je bil vsak drug faktor, ki bi mogel dvigniti novo stranko, postaviti nov program nasproti OF in njeni vodilni sili Komunistični partiji.

Niko Šilih

Tovariš Niko Šilih je najprej govoril o nalogah in delu varnostno obveščevalne službe, ki jo je Partija organizirala po zlomu stare Jugoslavije za borbo proti prikritim metodam sovražnika. Partija je pritegnila k sodelovanju v obveščevalni službi najširše množice in tako razvila množično budnost, Nacističnemu gestapu in fašistični ovri so se v borbi proti Partiji in osvobodilnemu gibanju pridružili petokolonasi in izdajalski agenti stare jugoslovanske policije. Izdajalska domača reakcija je organizirala špijnersko službo v beli in plavi gardi, največji delež v špijonaži pa je imela protiljudska duhovščina. Tovariš Šilih je nadaljeval:

»Partija je kmalu razkrinkala klerikalno reakcijo, ki se je organizirala v beli gardi z Natlačenom na čelu. V njenih vrstah je bil odkrit gestapovski agent dr. Šmajd. Dr. Ehrlich, organizator klerikalističnih stražarjev, pa je bil odkrit kot agent italijanskih karabinjerov v Ljubljani. Klerikalni reakciji je bil potreben samo še en korak. Svoje oboroženo sodelovanje s fašističnim okupatorjem je skušala prikazovati množicam kot najprimernejšo obliko za mobilizacijo proti fašizmu. Razvijala je teorije, kako se bodo njeni oddelki v odločilnem trenutku odtrgali od okupatorja in pomagali zaveznikom. Kuharjevo pismo pa je dokazalo, da sta si domača in londonska reakcija edini v taktiki sodelovanja z okupatorjem.

Enaka usoda je zadela slovenski liberalni tabor buržoazije. Vrh liberalne buržoazije se je vezal s klerikalci v slovenski zavezni in po gestapovcu Šmajdu z Nemci, po italijanskem špijonu Zajcu pa z Italijani. Povezovanje liberalne buržoazije na četništvo ni moglo tega dejstva zabrisati, ker je bil Mihailovičev agent major Novak razkrinkan najprej kot italijanski, nato pa še kot nemški agent.

Obema tradicionalnima političnima taboroma, klerikalnemu in liberalnemu, je preostala še posebna rezerva — špekulantska sredina. Pri povezanju z Mihailovičem je postala tudi ta orodje nemškega okupatorja.

Ko je odpevala vsa politična močrost tradicionalnih slovenskih političnih strank, so te položile svojo usodo v roke štabu bivših jugoslovanskih polkownikov. Angleški in gestapovski agent Vauhnik ni mogel rešiti skrahiranih politikov, kakor jih tudi niso mogli rešiti ostali polkowniki, ki so se udinjali slovenskemu domobranstvu pod vodstvom gestapa in SS.

Po osvoboditvi je bilo treba predvsem obračunati z ostanki premanega fašizma. V vrsti procesov proti vojnim zločincem so prešli zaslužen kazni: Rupnik, Rössener, Rainer, Hacin itd. Procesi proti belogardistom, plavogardistom in ostalim izdajalcem so razkrili skrajno izpričenost bivših politikantov v službi nemško-italijanskega fašizma.

Po osvoboditvi so stali pred ljudskimi sodišči skoraj vsi slovenski eksploatatorji. Razredna zakonitost jih je pripeljala v tabor sodelavcev okupatorja, od tam pa jih je ljudstvo postavilo pred sodišča in jih razlašalo njihove eksploatatorske imovine, iz katere je že ob tem času nastal temelj socialističnega sektorja.

Ostanki reakcije so skušali na vse načine zavreti silni delovni polet ljudskih množic. Posebno aktivna je bila protiljudska duhovščina po direktivah izdajalca Rožmana in Vatikana. V tem protiljudskem delovanju ima nadalje pomembno mesto emigracija, ki jo uporabljajo imperialisti za dosego svojih temnih namenov.

Tov. Šilih je omenil razne banditske oborožene grupe, ki so prihajale po direktivah Anglo-amerikancev v našo državo, kjer pa jim ob budnosti organov ljudske oblasti ni uspelo njihovo rovarjenje. Imperialisti so poskušali na najrazličnejše načine zavreti naš napredek.

»Pri taki zgodovinski poti in pri takem rezultatu se nam seveda zdi od kraja krivičen in vseskozi neupravičen in naravnost smešen občutek, ki ga je nprtil Informburo naši Partiji s tem, ko je očital njenemu vodstvu, da ne smatra za osnovno vođečo silo v našem javnem življenju Partijo, ampak Ljudsko fronto, da s tem zmanjšuje vlogo Partije in da jo dejansko potaplja v nepartijski Fronti. Če pustimo ob strani, kakšni nerazumljivi in čudni nameni se skrivajo v tej kritiki, moramo ugotoviti najmanj to, da so take trditve in očitki dokaz popolnega neznanja našega razvoja in našega stvarnega stanja. Tudi tisti zadnji naš človek, ki je najmanj vedel o osvobodilni borbi našega naroda, je vendar vedel popolnoma jasno to, da je bila Komunistična partija organizatorica in voditeljica našega odpora.

Tovariš Jože Pikelj je govoril o vprašanih preskrbi v trboveljskem okraju. Življenjska raven delavstva se je glede na predvojno stanje močno dvignila. Letos dobiva delavec 1400 kalorij dnevno več hrane kakor v letu 1939. Ekonomije mnogo pomagajo pri boljši preskrbi. V okraju je dosežaj 10 delavsko-naměstičenskih restavracij. S prvim decembrom pa jih bo 26. Vsa trgovska preskrbovalna mreža v trboveljskem okraju je v rokah državnega in združnega sektorja.

Nato je tovariš Pikelj prikazal uspehe prostovoljnega dela trboveljskega okraja.

Poziv predsedstva Centralnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije za izpolnitev plana

Delovno ljudstvo naše države je pokazalo in kaže v borbi za uresničenje nalog drugega leta petletnega plana, posebno pa v tekmovalju v čast V. kongresa KP Jugoslavije, I. kongresa Zveze sindikatov Jugoslavije in partijskih kongresov ljudskih republik, visoko politično zavednost ter svojo vdanost Komunistični partiji in tovarišu Titu, ki nas vodita s sigurnimi koraki v socializem.

Med tekmovaljem je prišel do vidnega izražaj ustvarjalni polet delavcev, uslužbencev in tehnične inteligence, ki je omogočil, da so mnogi delovni kolektivi izpolnili svoje obveznosti in jih presegle.

Predsedstvo centralnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije je analiziralo razvoj in rezultate socialističnega tekmovalja naših delovnih kolektivov in je na svoji seji 12. novembra 1948 ugotovilo, da je sindikalnim organizacijam uspelo še povečati tekmovalni polet in s tem dvigniti produktivnost dela, da se je veliko število delovnih kolektivov zavezalo, da bo izpolnilo svoje letošnje planske naloge do 29. novembra in da so mnoga podjetja zaradi neumornega prizadevanja delavcev izpolnila svoj letni plan znatno pred potekom roka. Taka podjetja so: kovinarsko podjetje »Crvena zvezda«, oddelek elektrolitnega jekla in tanke pločevine, Železarne Vares in Zenica, istrski rudniki bokslita, rudnik pirita Majdanpek, »Stara jama« premočgovnika Breza, tovarna papirja na Reki, konfekcija tekstilne industrije »Varteks«, tovarna volnenih tkanin v Parčanu in še mnoga podjetja ki so že dosegla proizvodnjo določeno za 1. 1949.

Predsedstvo centralnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije daje predvsem priznanje vsem delovnim kolektivom, ki so že izpolnili letošnje naloge in jih navaja za zgled vsem delovnim kolektivom, kako se je treba boriti za socializem. Predsedstvo centralnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije daje priznanje vsem delovnim kolektivom, ki so sprejeli obveznost, da bodo izpolnili letni plan do 29. nov. Ko daje predsedstvo centralnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije priznanje vsem delovnim kolektivom, ki uspešno izvajajo vse planske naloge, poziva vse delovne kolektive, ki zastojajo v izvrševanju svojih planskih nalog, da s pospeševanjem socialističnega tekmovalja v borbi za boljše organizacijo dela ter množičnost udarništa, novatorstva in racionalizatorstva izpolnijo in še presežejo naloge drugega planskega leta, ki ima odločilni pomen za uresničenje naše petletke. Posebno pomoč morajo dati kolektivom sindikalne organizacije, ki morajo izdati potrebne organizacijske in ideološke politične ukrepe.

Z namenom, da bi ti kolektivi odstranili vse težave pri uresničevanju svojih letnih planov, poziva predsedstvo centralnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije vse sindikalne organizacije, da se zavzamejo in razširjajo duh nezlomljive volje, ki naj bi jo imel vsak delavec, uslužbenec in tehnični voditelj, da bi bil plan drugega leta naše petletke v celoti izvršen.

Predsedstvo centralnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije

Uspehi delovnih kolektivov v čast II. kongresa KP Slovenije

TEKSTILNA TOVARNA PREBOLD JE IZVRŠILA PLAN

Dne 13. novembra 1948 ob 15.30 je delovni kolektiv tekstilne tovarne Sent Pavel pri Preboldu izvršil svojo proizvodno nalogo plana za leto 1948. Plan je bil kljub resnim zaprekam izvršen 48 dni pred rokom. Ob tej priliki delovni kolektiv na čast II. kongresa KPS sprejema obveznost, da bo do konca leta 1948 presegl prodajni plan za 15 odstotkov in znižal proizvodne stroške za 15 odstotkov.

Rudarji rudnika Zagorje so izpolnili predkongresne obveznosti

Obrat Posrana rudnika Zagorje je 10. t. m. dosegel osnovni letni plan ter ga prekorajil za 1,6%. V tekmovalju so izboljšali delovno disciplino ter naredili 136 prostovoljnih ur pri gradnji združnih domov ter 136 ur pri prostovoljnem delu v jami.

Rudarji obrata Kisovec so si v čast II. kongresa KPS zavezali obveznost, da bodo v mesecu novembru proizvodni plan presegle za 1%, znižali proizvodne stroške nasproti mesecu oktobru za 4% ter zboljšali delovno disciplino za 3%. Poleg tega se je obratni biro KP zavezal, da bodo do pričetka kongresa napopali s prostovoljnimi delom 200 ton premoča. Do 9. oktobra je bila obveznost dosežena že 90%.

V obratu Apnenice — Zagorje so znižali proizvodne stroške za 21%, obveznost pa je bila 20%. V čast II. kongresa KPS so naložili s prostovoljnimi delom še eno peč, ki je dala 90 ton apna. Pri tem delu so pritegnili 15% materiala.

Delovni kolektiv steklarne v Hrasniku tekmuje v čast II. kongresa

Delavci hrastniške steklarne so obljubili, da bodo izvršili svoj letni plan do 29. novembra. Da bi ta sklep izvršili so v predkongresnih dneh še bolj razvili tekmovalje v čast II. kongresa KPS. Ljubzen vseh delavcev, vajencev, mojstrov in naměstencev do Komunistične partije in Tita se izražajo še prav posebno v tem, da so sklenili, da bodo delali vse nedelje do 29. novembra brez 50% poviška, v nedeljo 14. t. m. pa hočejo doseči v čast II. kongresa KPS najvišji odstotek dnevnega plana v letošnjem letu. Ponosni na svojega najboljšega tovariša, štirkratnega udarnika Sihur Antona, delegata na II. kongresu KPS, pozdravljajo kongres s tekmovaljem in obljubo, da bodo obdržali prehodno zastavico še naprej v svojih rokah.

PRESEŽEN PLAN V PODJETJIH MESTNE ZIVLSKE INDUSTRIJE

Podjetji »Alkoc« in »Pecivo« sta presegle plansko obvezno za leto 1948 za 10%.

V dveh največjih živilskih podjetjih mesta Ljubljane je bil te dni presežen letni proizvodni plan za 10%. Tovarna sadnih sokov in alkoholnih pijač »Alkoc« je 3. t. m. ob 12 ugotovila 10 odstotni presežek svojega plana za leto 1948. — Kljub velikim naporom v nabavi surovin je to podjetje uspešno zmagovalo vse ovire in se uvrstilo med prve zmagovalce planskih nalog v tekočem letu. Delovni kolektiv in uprava podjetja »Alkoc« želita svoj uspeh ugotoviti v čast II. kongresa KP Slovenije.

Prav tako je mestna pekarna in slaščičarna v svoji proizvodnji bila že 10. t. m. za 10% nad letnim proizvodnim planom. Pripomniti je treba, da se je tudi »Pecivo« moralo boriti za surovine zlasti za svoj slaščičarski obrat (jajca, surovo maslo, sladkor), vendar je upravi podjetja uspelo zadostiti potrebam v teh surovinah tako, kakor je

zahtevala planska obveza. Tudi »Pecivo« beleži preseženi plan v čast II. kongresa KP Slovenije.

Ostala podjetja lokalne živilske industrije se te dni z velikimi koraki približujejo dosegi plana in je pričakovati, da se bodo skoraj vsa že v naslednjih dneh pridružila »Alku« in »Pecivu«.

MARIBORSKE BOMBAŽNE TKALNICE DOSEGLE PLAN

Delovni kolektiv MBT se je že v majskem tekmovalju zavezal, da bo letni plan dosegel do 29. novembra. Spričo velike borbe v tekmovalju na čast V. kongresa KPJ in I. kongresa ESJ se je temu cilju naglje približeval. V predkongresnem tekmovalju na čast II. kongresa KP Slovenije pa je še bolj zapel svoje sile in 10. novembra ob 8.30 zjutraj dosegel plan količinsko. V medkongresnih dneh se je tekmovalje še bolj razvil in 13. novembra zvečer je delovni kolektiv dosegel letni plan tudi po vrednosti. Zdjaj se pa začenja borba, da do konca leta in morda še prej krijejo tudi primanjkljaj, ki je nastal spričo nedoseženega lanskega plana. Do konca drugega leta petletke hoče delovni kolektiv Mariborskih bombažnih tkalnic imeti čiste račune glede prvih dveh let petletke.

Ljudstvo sežanskega okraja pozdravlja kongres z delovnimi akcijami

Sežana, 13. nov.

Ob drugem dnevu kongresa KPS so se delovne akcije še povečale. Na Okrajni komite pošiljajo resolucije in brzojavke iz vseh predelov okraja. V vaseh Podgorje, Zazid in Praproče so na dan kongresa posadili 2000 borovih sadik, dočim so v Ratitovcu vse množične organizacije s prostovoljnimi delom popravile vaško cesto in zvozili na njo 115 kub. metrov gramoza. Vaščani so popravili tudi ploskpe kmečke zadruge in naredili 1099 prostovoljnih ur. V vasi Skopo na Krasu je organizacija AFZ z 29 članicami očistila sanatorij v Dutovljah, ki bo v prihodnjih dneh sprejel večjo skupino grških otrok. Zene so naredile pri tem 119 prostovoljnih ur. V Kopru so pri popravilu ceste napravili 520 ur, v Stirjah 48 ur, Divači in Povirju pa so napravili 429 ur. Prav dobro se je ponovno izkazal delovni kolektiv avtomehanične delavnice »Kras« iz Sežane, ki je ob drugem dnevu kongresa beležil 302 prostovoljni uri. Delavci tega obrata so 8lj prostovoljno na delo po svojem normalnem delavniku in so delali do 11 zvečer. Na prgi so izkopali 80 kub. metrov gramoza.

V okviru predkongresnega tekmovalja je kmečka obdelovalna zadruga v Gabrovici (Slov. Istra) v celoti izvršila svoj plan in posadila na dan otvoritve kongresa 3000 borovih sadik, 300 topolov in 500 akacij ter tako dosegla 80% svojega celotnega pogodovnega plana.

V. L.

Predčasna izvršitev plana v armijskem ortopedskem zavodu v Ljubljani

Kolektiv armijskega ortopedskega zavoda je izpolnil plan proizvodnje za leto 1948. V primeri z letom 1947 je bil letošnji plan za 30% višji. Plan so pravilno razdelili na mesece in povsod, kjer se je dalo, uvedli norme. V marcu so se zavezali, da bodo plan izvršili do 29. novembra. Za V. kongres KPJ pa so sklenili, da bodo plan izvršili še pred 29. novembrom. Največji dvig produkcije so imeli prav v času tekmovalja za V. kongres KPJ. Tako so izpolnili plan 25 dni pred 29. novembrom in 56 dni pred planskim letom.

Med letom je bilo proglašanih 10 udarnikov, 22 tovarišev pa nagrajenih z denarnimi nagradami.

Akcija za pomoč francoskim rudarjem Sindikalne podružnice mesta Ljubljane so dosegaj zbrale 222.914 dinarjev

Na področju glavnega mesta Ljubljane se nadaljuje akcija za zbiranje denarnih prispevkov za pomoč stavkujočim rudarjem v Franciji. Člani sindikalnih podružnic mesta Ljubljane so od začetka akcije do danes zbrali že 222.914 din prostovoljnih prispevkov.

Med ostalimi kraji Slovenije so darovali največjo vsoto trboveljski rudarji, ki so se odločili, da darujejo za pomoč francoskim rudarjem polovico svojega dnevnega zaslužka. Na ta način so zbrali nad 250.000 din.

Množični davčni sestanki naj nam služijo za politični dvig vasi

V akciji za letošnje odmero dohodnine kmetom se sedaj pričena druga faza, množični sestanki, kjer bodo krajevne davčne komisije prizadele kmetom jaono objavile ocenitve dohodka, ki naj služijo kot davčna osnova. Kolikor so posamezne ocenitve nepravilne ali pomanjkljive, jih bo moglo ljudstvo s svojimi predlogi popraviti oziroma dopolniti. Prav zaradi tega, ker bodo na teh sestankih mogle sodelovati pri odmeri dohodnine najširše množice, je politični pomen teh sestankov izredno velik.

Že večkrat smo poudarili, da naša davčna politika nima samo tega namena, da zberemo za potrebe skupnosti določene dohodke, temveč nam služi še bolj za politični dvig našega prebivalstva, za razvijanje družbene zavesti le tega. Maleda in srednjega kmeta danes ne bo težko prepričati, da delež, ki ga daje skupnosti, koristi njemu samemu, da daki danes niso izmožgane ljudstva, ki bi se brezplodno uporabljali, temveč služijo za naš gospodarski napredek. Mali in srednji kmet sta o stari Jugoslaviji gospodarsko propadala, pri oblasti pa nista dobila nobene pomoči. Nova ljudska oblast pa si je zadala eno osnovnih nalog, prenoviti in dvigniti naše kmetijstvo, zato oblast podpira in razvija kmetijsko zadrugištvo, pomaga kmetom s stroji, umetnimi gnojili, s pravilno odkupno politiko, z graditvijo kmetijskih zavodov, veterinarskih bolnišnic itd. To mali in srednji kmet vidi, če ima znanje te ukrepe še pravilno pojasniti, se bosta še tesneje oklenila svoje ljudske oblasti. Osnovna naloga pa je, da jih iztrgamo iz političnega optiva velikih spekulantskih kmetov. Interesi malega in srednjega kmeta se ne skladajo z interesi velikega kmeta, ovskega kapitalista. Ta je bogatelj prav na izkoriščanju malega kmeta. Zato tak ovski kapitalist ni za to, da se gospodarsko doigneta mali in srednji kmet, ni za zgraditev socializma na vasi, ker bo s tem konec njegovega izkoriščanja. Danes skušajo ti ljudje glavna bremena prevajati na ramena srednjih in malih kmetov, bodisi davčna, bodisi pri oddaji živil, sami pa bi spekulirali in bogateli od stiske delovnega človeka. Proti takim ljudem se danes najostreje bomo in naša davčna politika je močno orožje malega in srednjega kmeta v borbi proti velikemu kmetu, v borbi za socializem na vasi. Množični davčni sestanki nam bodo služili za to, da okrepiamo diferenciacijo vasi, da z doigom politične zavesti še bolj strnemo malega in srednjega kmeta proti spekulantskemu velikemu kmetu, ki mu služi spekulacija tudi za borbo proti pridobitvam narodnoosobodilne borbe, proti graditvi socializma. Krajevne davčne komisije niso znale povsod zajeti vseh dohodkov velikih kmetov, kjer pa so bile te komisije nepravilno sestavljene, pa jih tudi niso hotele. Da so kljub čisteni še vedno slabe komisije v nekaterih krajih, nam kaže nesorazmerna ocenitev dohodkov malih in velikih kmetov v KLO Hotederski. Tam so kmetijske dohodke ocenjevali takole:

Površina zemlje	Dohodek
Delavec od 0,07 a zemlje (ort)	2.674 din
Delavec od 0,26 a zemlje	2.570 din
Bajtar od 1 ha 59 a zemlje	11.973 din
Bajtar od 1 ha 81 a zemlje	8.464 din
Kmet od 24 ha zemlje	8.811 din
> od 36 ha zemlje	5.721 din
> od 59 ha zemlje	2.826 din
> od 64 ha zemlje	28.330 din
> od 74 ha zemlje	29.717 din
> od 83 ha zemlje	20.855 din

Ker je tu kraški teren, je agrarna komisija pustila kmetovalcem tudi več zemlje kot 45 ha.

Takih nesorazmerij je bilo pri določanju dohodkov še mnogo. Nesorazmerje se kaže tudi pri določanju dohodkov med posameznimi okraji. V okraju Ilirska Bistrica so n. pr. malemu kmetu s 4 ha zemlje ocenili 8000 din dohodka, v okraju Kamnik pa kmetu s 3 ha zemlje 17.000 din. V okraju Kranj so n. pr. nekemu malemu kmetu s 4,40 ha ocenili 36.000 din dohodka. V Novem mestu pa velikemu kmetu z 18 ha zemlje samo 58000 din, medtem ko so v istem okraju srednjemu kmetu z 11 ha zemlje ocenili dohodek na 67.000 din. Seveda so morale te nepravilnosti popravljati že okrajne komisije, mnogo nepravilnih ocenitev, zlasti za velike kmete, pa bo še ostalo in jih bo treba popraviti na množičnih sestankih. Primer Hotederske jasno kaže, da je krajevna davčna komisija (odgovoren za to pa je tudi KLO) štela velike kmete in valila bremena na male ljudi. Na ta način mali in srednji kmet ne bosta imela občutka, da so z našo davčno politiko zaparovali njihovi gospodarski interesi, ne bosta se strnila v trdno zvezo z delavcem v skupno fronto proti ovskim kapitalistom.

Tak način določevanja dohodkov kmetom, kakor je bil v Hotederski, ima še druge slabe posledice. S tem namreč dajemo potuho velikim kmetom, ki imajo tržne presežke, pa jih raje prodajajo na slobodnem trgu, nego na vezane cene. S tem se zmanjšuje prehrambeni fond, delavec, ki dela tudi orodje in stroje za kmeta, bi težje prišel do živeža, kar more slabo oploditi tudi na napredek kmetijstva. Naloga množičnih sestankov je tudi, da ocenijo prav ose dohodke, ki bodo izirali iz prodaje na prostem trgu, ker je za te dohodke določena ovsja davčna lestvica. — Naloga množičnih sestankov je tudi, da razkrijejo tudi ose zadržane površine zemlje, kjer te doslej še morda niso bile razkrite.

Napačno bi tudi bilo, če bi dohodke velikih kmetov ocenjevali le po tem, koliko je kdo dejansko pridelal in pridelil. Mnogi namreč namenoma goje manj žitine, namenoma obesjejo manjše površine, da bi s tem še povečali težavo, ki jih imamo s prehrano in tako rušili ljudsko oblast. Drugi delajo zaradi tega, da bi jim bilo treba plačati manj davka. Pred nekaj dnevi smo že na ocdli primeru nekaterih kmetov iz pljuškega okraja, ki namenoma rede več konj, pa manj krav, ker se pri kravah ocenjuje dohodek od mleka. Tak primer je tudi Martin Dobraec iz žetmelj, ki ima 24.11 ha zemlje, pa redi vsega le 3 goveda, 1 konja in 2 prašiča, čeprav bi na takem posestu lahko redil mnogo več. Jasno je, da bomo ocenjevali dohodek po tem, koliko bi lahko pridelal, če bi svoje posestvo pravično obdelal. Prav pri takem ocenjevanju pa nam morajo pomagati množični sestanki.

Že iz tega kar smo navedli, lahko ocenimo izreden pomen množičnih davčnih sestankov. Seveda bodo ti odigrali veliko vlogo le, če bodo dobro pripravljene, če bodo res množični, če bomo znali aktivizirati male in srednje kmete, da bodo razkrinkavali svojega razrednega nasprotnika, če bomo znali pobiti strah, ki ga nekateri še vedno imajo pred vaškim močotcem, pa se zato ne upajo govoriti, če bomo izruvali iz teh ljudi nepravilne predsode, češ da ni lepo, če razkrinkavajo soseda. Ljudem je treba ponosno in ponosno tolažiti namen naše davčne politike in ponosno in ponosno kazati na živih primerih, da tisti, ki škoduje državi, škoduje delovnemu ljudstvu, proti takim pa se je treba najostreje boriti. Iz tega se vidi izreden pomen našega političnega akta, Partije, Fronte in drugih množičnih organizacij pri organiziranju množičnih sestankov. Kjer bodo ti sestanki dobro potekali, tam bo po izršenih sestankih politično stanje vasi boljše kakor je bilo prej. Kratko, aktivizem naj ti sestanki služijo za eno izmed oblik njihovega političnega dela med kmeti za diferenciacijo vasi, kar bo olajšalo rekonstrukcijo našega kmetijstva, olajšalo izgradnjo socializma na vasi.

V rajonu Moste so organizirali prvo frontovsko brigado

ki bo pomagala pri izvrševanju planskih nalog

Plenum Glavnega odbora OF Slovenije je sprejel na svojem zadnjem zasedanju sklep, da se v vseh mestih in na podeželju ustanovijo frontovske brigade, ki bodo pomagale pri izvrševanju plana. Naša gospodarska podjetja danes še posebno živo občutijo pomanjkanje delovne sile, kar ovira izvrševanje planskih nalog. Tudi člani OF rajona Moste v Ljubljani so začeli izvrševati ta sklep. Organizirajo frontovsko brigado, ki bo pomagala tovarnam v Mostah izvršiti letošnji proizvodni plan.

Kako so to nalogo rešili člani OF terena III. Ob železnici, ki je v neposredni bližini tovarn v Mostah? V ponedeljek se je sestel v pisarni terenskega odbora terenski plenum OF. Člani plenuma so se na tem sestanku pogovorili o tem, kako bodo čim boljše izvršili nalogo, ki jo je pred nje postavil rajonski odbor OF, ki je sklenil organizirati v svojem rajonu — 18. terensko frontovsko brigado, ki naj bi štela 100 ljudi. Na sestanku, ki ga je vodil sekretar terena tovariš Dejka, so se pogovarjali o tem, kako bodo pojasnili članom fronte pomen in potrebo organiziranja frontovske brigade, da bi dosegli čim večji uspeh.

»Tovariši!«, je dejal tovariš Dejka. »Izvršitev planskih nalog ni samo stvar delovnih kolektivov, ampak tudi naša. Tovarne so v naši neposredni bližini, naš teren je pretežno delavski teren in zato vsi vemo, s kakšnimi težavami se borijo delavci v borbi za doseganje in presežanje plana.«

»V Saturnusu, tovariši, nam je dolgo časa primanjkovalo surovin, zdaj pa, ko imamo surovin za izpolnitev plana proizvodnje dovolj, nam primanjkuje delovne sile,« pove tovarišica iz Saturnusa, ki je tudi član terenskega plenuma. »Vsakogar, ki nam je pripravljen pomagati, bomo z veseljem sprejeli in mu pomagali, da se bo v delu znašel. Razbremenili boste delavce in delavke na lažjih enostavnih delih, da bodo lahko šli k strojem. Mi že težko čakamo fronto brigado. Tudi če boste delali frontovci v tovarni le nekaj ur dnevno, nam bo s tem mnogo pomagano.«

»Naši tovariši v tovarnah so se zagrizli v delo, plan hočejo izvršiti pred rokom in delajo tudi po 12, 14 ur dnevno, da bi nadomestili primanjkujoče delovne moči. S tem, da bomo prišli frontovci na pomoč, jim bodo nudili veliko opore. Po vje to vsem prebivalcem terena, da bo na jutrišnjem množičnem sestanku čim večja udeležba in čim boljši uspeh.«

Potem, ko so se dobro pogovorili in naredili načrt za delo v zvezi z novo nalogo fronte, so pretresali še razna druga vprašanja in se dogovorili, kako bodo proslavili pričetek II. kongresa KPS in okrasili teren v počastitev kongresa.

Torek zvečer. V dvorani kina Moste je sklican množični sestanek prebivalcev terenov Moste—Selo in terena III. Ob železnici. Sestanka se je udeležilo preko 100 prebivalcev. Člani terenskega plenuma so že vse obvestili o čem bodo na množičnem sestanku razpravljali in takoj po kratkem uvodu tovariša Dejaka so se pričeli frontovci javljati v brigado.

Sklepi sestanka sekretarjev republikških odborov Zveze borcev NOV

V Beogradu je bil sestanek vseh republikških odborov Zveze borcev NOV. Sestanku so prisostvovali tudi voditelji sekcij pri Glavnem odboru Zveze borcev. Na sestanku so obravnavali dosedanje delo organizacij Zveze borcev. Govorili so o napakah in pomanjkljivosti ter sprejeli sklepe o bodočem delu. Ugotovljeno je bilo, da so dosedanje pomanjkljivosti v delu predvsem posledica nezadostne aktivnosti republikških odborov Zveze borcev, nezadostne pomoči okrajnim in mestnim organizacijam. Dosedanja uspehi posameznih organizacij na vseh sektorjih dela kažejo, da imamo ugodne pogoje in da se aktivnost vseh organizacij krepi.

Sprejeti so bili sklepi o nadaljnjem delu in nalogah, ki čakajo organizacijo. Posebno pozornost je treba posvetiti organizacijski krepitvi in utrjevanju Zveze borcev, nadaljnjemu razširjenju organizacije in preprečevanju nepravilno tolaženje pravil Zveze glede ozkega gledanja pri sprejemanju v članstvo, ki so ga prakticirale nekatere organizacije, formirano in krepitvi sekcij in dopisniških birojev ter usposabljanju odborov kot vodilnih organov. V zvezi s tem je bilo sklenjeno, da se bodo v prvem četrtletju 1949 vršile letne skupščine okrajnih, rajonskih in mestnih odborov.

Sprejeti so bili tudi sklepi o razvijanju večje aktivnosti organizacije Zveze borcev glede na njen pomen v družbenem življenju države. V tem smislu so bile zlasti poudarjene tiste naloge, ki čakajo predvsem organizacijo Zveze borcev (predvojska vzgoja, socialno-ekonomska vprašanja, zlasti v krajih ljudske vstaje, zbiranje zgodovinskega in dokumentarnega gradiva, popularizacija NOB, borba proti vojnohujskaški propagandi, oživljanje in prenašanje borbenih in patriotskih tradicij, beleženje pomembnih krajev, dogodkov itd.).

Poleg tega je bila poudarjena potreba večjega aktiviziranja in povezovanja organizacij in članstva z drugimi organizacijami glede vseh ostalih vseljudskih nalog — predvsem nalog petletnega plana — kakor tudi večjega sodelovanja in pomoči ljudski oblasti. Sprejeti so bili tudi sklepi o konkretni pomoči nižjim organizacijam z obiski in navsesti, kakor tudi pri izdelavi načrtov dela odborov in sekcij Zveze ter sklepi o neposredni pomoči in razvijanju kulturno-izobraževalne dejavnosti organizacij.

PRED SKUPNIM KONGRESOM SKOJ-a IN LMJ RUDARSKA ŠOLA V HRASTNIKU - VIR NOVIH RUDARSKIH STROKOVNJAKOV

»No, Jože, kaj je bilo danes novega v šoli?« sprašuje Grebenov oče, star rudar, svojega sina, ki hodi v triletno rudarsko šolo v Hrastniku. Jože mu mora pripovedovati vsak večer o šoli. Grebena se posebno zanima predmet o splošnem rudarstvu. Čeprav je star, v rudarski stroki je pa le doma. Trideset let je delal v jami in kopal premog, pa ga še vedno zanima, kako se uči današnja mladina, ki ji nudijo vse, da bi se čimprej izšolala za strokovnjake svojega dela. Mnogokrat pripoveduje svojemu sinu o težkem življenju rudarjev v prejšnjih časih.

»Kdo se je zmenil v stari Jugoslaviji za nas rudarje, kaj šele, da bi nas pošiljali v šole. Sam si se moral učiti, kako se koplje premog. Ko smo bili mi učenci, so nas mojstri pretepali, če je kdo kaj napačnega naredil. Da bi se pa učili matematike, zgodovine in takih predmetov, se je jih v sedaj učite, o tem pa še misliti nisi mogel. Da, »knap« je bil nekdanji eden izmed najbolj zapostavljenih in najtežjih poklicev.« fako pripoveduje Grebenovemu sinu, ko ga vidi pri knjigah.

Tudi sam Grebenov Jože se dobro zaveda, kaj pomeni rudarska šola za mladino. Mladinci, ki gredo v rudnik, ne da bi opravili rudarske šole, dosežejo kvalifikacijo šele z 22 leti, če so prej opravili določene izpite. Učence rudarske šole pa lahko postane že s 18. letom kvalificiran kopač, saj se lahko že s 14. letom vpiše v to šolo. Poleg tega, da jim rudarska šola nudi teoretični pouk, se v rudniku tudi praktično usposablja.

Kljub temu, da jim triletna rudarska šola nudi velike ugodnosti, so primeri, da še mnogi podcenjujejo šolo in so še vedno mišljenja, da rudarjem ni treba nobene izobrazbe. Toda pomanjkanje kvalificiranih rudarjev je že kar pereče v naših rudnikih. Tudi marsal Tito je v svoji novoletni poslanici govoril o objektivnih težavah, ki ovirajo izpolnjevanje plana v naših premogovnikih. Rekel je:

V letu 1947 se je plan povečal za 34 odstotkov, medtem ko se je število delavcev v rudnikih zvišalo le za 3%. Zato je eno najvažnejših vprašanj v naših premogovnikih — dvig kvalificiranih delavcev!«

In po večini naših rudniških centrov rešujejo vprašanje novih kvalificiranih kadrov tako, da ustanovljajo rudarske šole.

V hrastniški rudarski šoli je sedaj okrog 50 učencev. Strokovni študij jim gre kar dobro, nekoliko slabše pa jim gredo splošni predmeti, kakor matematika, slovenščina itd. Toda mladinska organizacija v šoli, ki jo vodi Grebenov Jože, skrbi za uspeh vsakega posameznega učenca. Posebno sedaj, ko vsa šola tekmuje za skupni kongres SKJ in LMJ, se trudijo, da bi vsi učenci imeli pozitivne uspehe.

Svečano odkritje spominskih plošč v Šubičevi ulici in na sanatoriju Emona

Ljubljana, 13. nov.

V petek zvečer je Zveza borcev rajona Center v Šubičevi ulici odkrila spominsko ploščo na pročelju hiše v neposredni bližini dvorišnega poslopja, kjer je med okupacijo delovala ilegalna tiskarna. Slovesnosti so se udeležili predsedniki množičnih organizacij in prebivalci II. terena rajona Center. Moški pevski zbor sindikalne podružnice ECZ je zapel Kozinovo pesem »Hej tovariši«, nakar je zastopnik rajonske organizacije tovariš Miroslav Amon spregovoril o pomenu ilegalne tiskarne, ene tistih mnogih partizanskih tiskarn, ki so nas oskrbovale s partijsko literaturo in literaturo Obvodilne fronte v času najhujšega okupatorjevega terorja. Borci I. rajona so se zavezali, da bodo odkrili ploščo v počastitev II. kongresa. Tiskarna se imenuje po sekretarju CK KPS padlem narodnem heroju Tonetu Tomšiču, ki je tedaj vodil našo Partijo pod najtežjimi pogoji.

Marmorna plošča, ki jo je govornik odkril, ima tale napis: »Tu je delovala v času NOB v najtežjih okoliščinah ilegalna tiskarna Tone Tomšič.«

Slovesnost se je zaključila s pesmijo »Mi vstajamo«, nakar so zastopniki Mestnega strokovnega sveta položili ob ploščo venec v počastitev padlih borcev.

NIHCE NE SME IMETI SLABE OCENE

Ko so v rudarski šoli sprejemali obveznosti za tekmovanje, ki bo trajalo do 15. decembra, so učenci tretjega letnika sklenili, da nihče v razredu ne sme v tem času dobiti slabe ocene. Vsi učenci morajo obvladati do sedaj predelano snov. Da bi čimbolje izvedli to točko tekmovanja, so v razredih organizirali učne krožke, ki jih vodijo najboljši mladinci. Poleg tega pa so najboljši učenci sprejeli obveznost, da bodo tudi oni odgovarjali za uspehe slabih učencev. Predsednik mladinskega akiva v šoli Greben Jože uči Branka Stiplovska, ki mu ne gre tematika in elektrotehnika. Odkar pa je Branko prišel v roke Jožetu, mu gre učenje laže. Prav tako Vinko Babi, ki je najboljši v III. letniku, on uči Branka Plaznika kar vse predmete. Trdno so sklenili, da ne sme v III. letniku nihče ponavljati razreda. Na vsak način morajo drugo leto nove kvalificirane moči v rudnik, da bodo pomagale izvrševati plan.

Disciplina je bila v rudarski šoli precej pereč problem. Netočno prihajanje v šolo, nemir, nepravilen odnos do predavateljev itd., vse to je rušilo ugled šole. Sedaj, ko rudarska šola tekmuje za skupni kongres SKOJ in LMJ, tekmuje med drugim tudi v izboljšanju discipline. Na mladinskih sestankih je na dnevnem redu disciplina. Učenec, ki prekrši šolski red, odgovarja na mladinskem sestanku za svoj prestopok. V II. letniku je vprašanje discipline že popolnoma rešeno. Prav tako tudi v III. letniku, le še v I. sta Ervin Sršen in Franc Verovšek, ki se ne moreta podrediti določenemu redu.

Poleg šolskega učenja mladina rudarske šole pridno študira po enotnem programu Centralnega sveta LMJ in se pripravila na združitve obeh organizacij. Do sedaj je rudarska šola napravila v tekmovanju za skupni kongres 300 prostovoljnih ur pri gradnji ceste »Miha Marinka«, ki veže Trbovlje z Zagorjem.

Rudarska šola v Hrastniku pa beleži še druge lepe uspehe. Vsi učenci so bili v polni meseci pri gradnji Nove Gorice, kjer so napravili 21.500 prostovoljnih ur dela. 33 mladincev rudarske šole se je vključilo v brigado »Miha Marinko«, ki je bila dvakrat udarna in dvakrat povaljena. Četa mladincev hrastniške rudarske šole je bila najboljša v brigadi. Iz njene srede je bilo proglašeno 7 udarnikov, 6 mladincev pa je bilo povaljenih. Četa je dobila tudi brigadno prehodno zastavico v trajno last. Mladi rudarji so zato že iz Nove Gorice prinesli borbeni duh v šolo in v rudnike. Na Gradnji novega mesta so se naučili vztrajnosti in vestnosti, skupno so se naučili premagovati vse težave. Vse te lastnosti danes prenašajo v šolo, zato tudi napredujejo za lepo bodočnost.

Z. M.

NOVI STANOVANJSKI BLOKI V ŠIŠKI

30 družin bo zopet dobilo lepa svetla dvosobna stanovanja. K temu so mnogo pripomogli številni prostovoljni delavci, ki so požrtvovalno pomagali pri gradnji stanovanjskih blokov. — Na sliki: Eden od novih stanovanjskih blokov v Šiški, v katerega so bo v kratkem vselilo 40 družin

Zasedanje Generalne skupščine OZN v Parizu

ZDA in Velika Britanija nakaor nočejo zmanjšati svoje oborožitve

Jugoslovanski predstavnik Obrad Cimić podprl sovjetski in poljski načrt resolucije

Pariz 13. nov. (Tanjug.) Politični komite Generalne skupščine je nadaljeval večer dopoldne razpravo o resolucijah glede razorožitve. Pri razpravi je prvi spregovoril član delegacije FLRJ Obrad Cimić ki je opozoril na to, da komite trenutno razpravlja o dveh resolucijah.

Gre za vprašanje zelo velike važnosti, za vprašanje vzpostavitve trajnega miru in ugotovitve mednarodne varnosti in tudi za to, ali hoče ali ne uresničiti cilje Ustanovne listine OZN in spoštovati priporočila resolucije Generalne skupščine z dne 14. decembra 1946.

Načrti resolucij Sovjetske zveze in Poljske nam omogočajo, da se izvlečemo iz te zagate, ker so v skladu s duhom resolucije Generalne skupščine. Glede na to, da imajo stalni člani Varnostnega sveta največjo odgovornost za vzdrževanje miru in varnosti in da razpolagajo z največjimi oboroženimi silami, predlagata načrta resolucije SZ in Poljske zmanjšanje oborožitve in obožroženih sil stalnih članic Varnostnega sveta za eno tretjino. To bi bil prvi korak k splošnemu zmanjšanju oborožitve. Končno pa predlagata ta dva načrta ustanovitev mednarodnega nadzorstvenega organa v okviru Varnostnega sveta. Po miselnosti jugoslovanske delegacije so to edini konstruktivni predlogi, ki bi pripomogli k vzpostavitvi trajnega miru. Zato bo glasovala delegacija FLRJ za ta dva načrta.

Večina pa nam predlaga načrt resolucije, ki ne rešuje vprašanja zmanjšanja oborožitve ampak pomeni celo nazadovanje v odnosu na odločitve OZN, navedene v resoluciji Generalne skupščine z dne 14. decembra 1946.

Delegat ZDA je zopet nastopil kot največji nasprotnik razorožitve. Kategorično je zavrnil sovjetsko resolucijo. Njegovo stališče sta podprla delegata Sao Salvadorja in Nove Zelandije.

Poljski delegat Kac Suhly je označil politiko ZDA na podlagi mnogih dejstev kot militaristično, pri čemer je poudaril, da ZDA nimajo namena podpirati kakršnega koli načrta za uresničitev resolucije Generalne skupščine o zmanjšanju oborožitve in prepovedi atomskega orožja.

Poljski delegat Kac Suhly je označil politiko ZDA na podlagi mnogih dejstev kot militaristično, pri čemer je poudaril, da ZDA nimajo namena podpirati kakršnega koli načrta za uresničitev resolucije Generalne skupščine o zmanjšanju oborožitve in prepovedi atomskega orožja. Kac Suhly je pozval v imenu poljske delegacije politični komite, da bi podprl načrta resolucije Sovjetske zveze in Poljske, ki ustvarjata pogoje za miroljubno obnovo vsake države, ki je trpela pod napadom, in prispevata k ugotovitvi mednarodnega miru in varnosti.

Vrsta delegatov držav angloameriškega bloka je popoldne zagovarjala

belgijsko-francoski načrt resolucije, ki nasprotuje zmanjšanju oborožitve in prepovedi atomskega orožja. Francoski in belgijski delegati, ki samo figurirajo kot avtorji te resolucije, so izdelali svojo obrambo na podlagi imperialistične teze, da je razorožitev nemogoča vse dotlej, dokler bo vladalo v svetu medsebojno nezaupanje. Govora belgijskega in francoskega delegata proti sovjetski resoluciji sta bila samo uvod v splošno klevetanje Sovjetske zveze in držav ljudske demokracije.

Predstavnik britanske laburistične vlade MacNeil je porabil več kakor pol drugo uro za opravičevanje sabotažnega stališča britanske delegacije v komisiji za atomsko energijo, v komisiji za navadno oboroževanje in drugih organih OZN. Svojo odgovornost in krivdo za neuspeh OZN na področju razorožitve je skušal prevaliti na Sovjetsko zvezo. Niti z eno besedo pa ni omenil britanskega vmešavanja v Grčijo, Burmi in Indoneziji. Zamolčal je tudi ustanovitve napadalnega zahodnega pakta pod vodstvom militaristične klike ZDA in Anglije. Britanski delegat je dema-

goško trdil, da si Velika Britanija želi miru in da je v ta namen zmanjšala svoje vojaške sile od 5 milijonov na 7000 vojakov. Kmalu nato pa je MacNeil demantiral samega sebe, ko je odkrito izjavil, da je proti prepovedi atomske bombe.

Angloameriška večina noče preprečiti diskriminacije v mednarodni trgovini

Pariz, 13. nov. (Tanjug.) Po večdnevni razpravi o diskriminaciji v mednarodni trgovini je glasovala večina zavrnila v komiteju št. 2 (ekonomskem komiteju Generalne skupščine) poljsko resolucijo, ki zahteva preprečitev pristranskega ravnanja v mednarodni trgovini.

Med razpravljanjem o poljski resoluciji so predložile svoje resolucije tudi Francija, Sirija in Kitajska. Po dolgih pripravah glasovalne večine so dali na podlagi procesualnih spletk na glasovanje najprej sirijsko resolucijo, ki so jo tudi sprejeli. S tem so odpadle vse ostale resolucije.

Angloameriške oblasti v Trstu so zaprle člane stavkovnega odbora

»Primorski dnevnik« objavlja ob začetku razprave proti članom stavkovnega odbora naslednje:

Dne 12. novembra dopoldne je bil prvi dan razprave pred angloameriškim okupacijskim vojaškim sodiščem proti tovarišem Ukmarju, Laurentiju, Stoki in Sorti. Po uvodnih formalnostih je bila razprava takoj odložena za 7 dni. Vsem štirim tovarišem je bil sodišče odklonilo podelitev začasne svobode (nasprotno kot v primeru Jurage in Semilija), ker je policijski inšpektor Buranello izjavil, »da niso še končana zaslišanja vseh štirih«.

Vsi tovariši, člani stavkovnega odbora slavne dvanajstdnevne stavke, ki jim sodi te dni angloameriško okupacijsko vojaško sodišče, ki je organ imperialističnih vlad iz Washingtona in Londona, so bili pred dvema letoma na čelu splošne protestne stavke, katere se je udeležilo z nevidnim zanosom in ogorčenjem zaradi neofašističnega početja vse resnično demokratično tržiško ljudstvo.

Zato je proces proti stavkovnemu odboru likratni proces proti vsemu demokracičnemu ljudstvu. Zato je danes vse demokratično ljudstvo na strani vseh tovarišev, ki se nahajajo na zatožni klopi okupatorskega sodišča ter odločno zahteva, da sodišče vse tovariše brez razlike oprosti vsake krivde, štiri tovariše pa, ki so še v zaporu, da takoj izpusti na svobodo. Ta zahteva je v interesu tržiškega delovnega ljudstva, kajti ono je spričo postopka vojaškega sodišča, ki je organ imperialističnih vlad. Enotno. Zato zahteva, da to enotnost podpre vsak resnični demokrat in temu klicu se bo tudi vsak antifašist odzval.

Vsi oboženi tovariši so se borili za pravično stvar, zato morajo biti vsi oproščeni.

»To naše stališče je jasno, pošteno in nedvomno in kdor v primeru sedanjega sojenja stavkovnega odbora takšnega stališča ne zastopa, temu ni do protimperialistične borbe tržiškega delovnega ljudstva kdor spričo postopka okupacijskega sodišča dela med člani stavkovnega odbora razliko, kot jo dela na najgobjejem načinu Vidali in njegovo glasilo z Destradijem na čelu, ter dela proti interesom demokratičnega gibanja pri nas in je zato sovražnik demokratičnega gibanja.«

Zato je dolžnost vseh poštenih demokratov tržiškega ozemlja, da zahtevajo oprostitev vseh tovarišev stavkovnega odbora brez razlike, tako tistih, ki so se javili pred sodiščem, kakor tudi onih, ki se iz katerega koli vzroka niso javili.

O vprašanju pa, ali je bila stavka upravičena in ali je bilo prav, da se je pred dvema letoma stavkovni odbor umaknil na ozemlje Vojne uprave Jugoslovanske armade, pa bomo razpravljali pozneje. Danes pa je dolžnost vseh poštenih antifašistov, da najprej z odločno borbo osvoboditev in oprostitev vseh članov stavkovnega odbora dosežejo!

Vsakomur naj pri tem služi za zgled solidarno zadržanje Jugoslavije z vsemi državami ljudske demokracije s Sovjetsko zvezo na čelu na glavni skupščini OZN v Parizu in v vseh njenih organih solidarnost pred manevri imperialističnih držav in njihovih satelitov.

FIZKULTURA

PRED DVOBOJEM TRST-LJUBLJANA V VAJAH NA ORODJU

Sestavljena je moška reprezentanca Ljubljane

V soboto, 20. t. m. bo v Ljubljani dvoboj v vajah na orodju med moško in žensko reprezentanco Trsta in Ljubljane ter istočasno telovadna akademija Trsta in...

Moška reprezentanca Ljubljane je že določena in sicer jo tvorijo: Tomazka, Šubelj, Lesjak, Wildmann, Oblak in Milošević. Oblak je začel tekmovali v enem izmed najbolj priljubljenih naših telovadnih klubov, imenovanega »Češka komiteta«, ki sodeluje z ameriško obveščevalno službo CIC in ima sedež v Regensburgu. Komite je pripravil celo vrsto atentatov na vodilne politične osebnosti ljudske demokracije republike Českoslovaške. Prva naloga Hooceve skupine je bil atentat na majorja Strana, nato pa bi bilo treba izvršiti atentat na ministrice za narodno obrambo venerabilno Svobodo, do česar pa so za vsakega človeštva organov narodne varnosti ni prišlo. Ustanovitvi češkega komiteta so v glavnem predstavniki bivše narodne socialistične ljudske stranke Busek, Benda, Bumže in Kovar.

HAAG - ANP poročila in je nizozemska vlada sklenila odložiti demobilizacijo enot, ki so bili leta 1945 vpoklicani v vojno mornarico. Demobilizacija bi morala biti v oktobru in novembru letos. Sedaj poročajo, da so demobilizirali leto 1945 vpoklicanih mornarjev odložili še za pol leta.

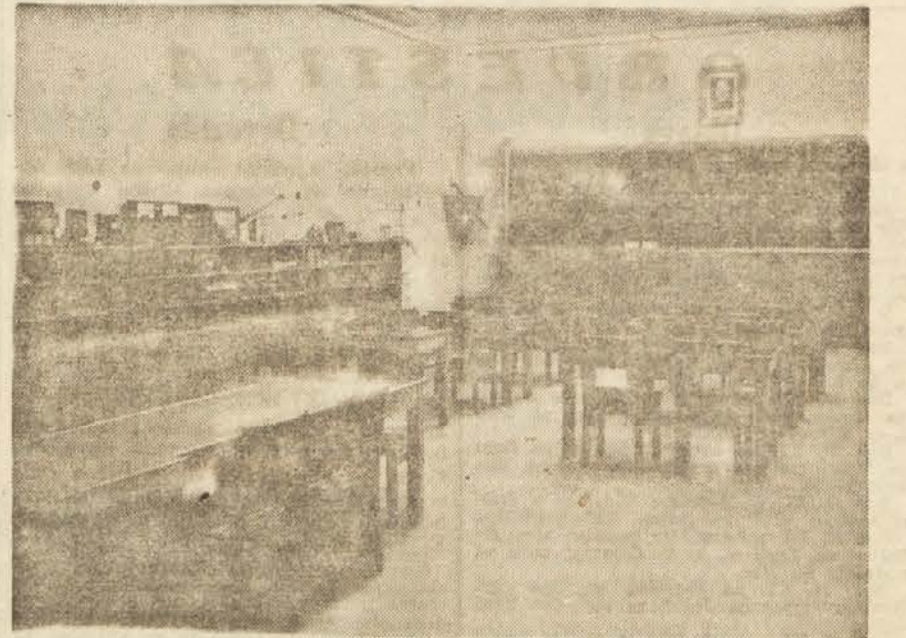
Razstava šolstva LR Slovenije

V prostorih Moderne galerije je bila 10. t. m. otvoritev razstave šolstva LR Slovenije. Otvoritvi so prisostvovali: prosvetni minister, član Politbiroja CK KPS dr. Jože Potrč, prezident Akademije znanosti in umetnosti dr. France Kidrič, rektor ljubljanske univerze dr. Anton Melik, rektor Akademije za upodabljajočo umetnost Božidar Jakac in številni drugi kulturno-prosvetni delavci. Kot predstavnik ljudske oblasti je bil navzoč predsednik MLO Ljubljane Matija Maležič.

Razstavo je odprl minister dr. Jože Potrč, ki je poudaril, da pomeni borba našega ljudstva za svobodo in kruh tudi borbo za znanje in kulturo. Tako smo uspeli pod vodstvom Komunistične par-

delno. V taboriščih je umrlo 250 šolskih otrok, ubitih je bilo 235, pograbenih pa je 467. Med vojno je bilo uničenih v šolskih knjižnicah 175.834 knjig, v učiteljskih knjižnicah pa 225.589. To veliko izgubo blažijo po osvoboditvi »Cankarjeva založba«, »Državna založba Slovenije«, »Mladinska knjiga«, »Slovenski knjižni zavod« in druge založbe. O razvoju šolstva med narodnoosvobodilno borbo pričajo številke leta 1943 je bilo osnovanih 432; leta 1944 531, leta 1945 pa 495.

Na razstavi so prikazani tudi uspehi, ki jih je dosegla ljudska oblast v Sloveniji na področju šolstva po osvoboditvi. V letih 1947 in 1948 je bilo 46 domov igre in dela s 3209 gojenci letos je bilo 290 dopolnilnih tečajev a 4353 obisko-

Četrty razstavniny prostor kaže vzorno učilnico, kakršno homo postopoma uvedli v vseh naših šolah. — Opremila jo je tovarna učil v Ljubljani

tije dobro organizirati poleg gospodarskega, finančnega in vojaškega aparata tudi prosvetni aparat.

Po otvoritvi so si prisotni ogledali razstavo, ki — kot pravi dr. Potrč v uvodu brošure, izdane ob tej priliki — prikazuje stoletni boj našega naroda za napredek in kulturo in je jasen dokaz naše kulturne vrnosti vse od izida prve slovenske knjige (1551) do naših dni.

Glede na odlična obdobja v naši zgodovini in zato tudi v našem šolstvu se razstavniny material deli na tri periode: od prvih začetkov do zloma stare Jugoslavije, časa narodnoosvobodilne vojne in končno naša nova doba. Za vsako obdobje je določen poseben prostor.

Prvi del razstave govori predvsem o zapostavljenosti našega jezika, naših šol, naših ljudi tako pod Avstro-Ogrsko kot v stari Jugoslaviji, ko so bila vrh tega šolska vrata odprta le za redke izbrance. Zlasti obširen in dokumentiran je drugi del, ki prikazuje zgodovino šolstva v narodnoosvobodilni borbi. Razstavljeni so periodični tisk, knjige in brošure, ki so jih uporabljali za pouk v šolah in tečajih. Okupator je popolnoma uničil v Sloveniji 104 šole z 240 razredi, 540 pa

valci. — Medtem ko je bilo v proračunu bivše dravske banovine določenih za leto 1939 200.000 din za dijaške študentske, je izdala lani naša ljudska oblast v iste namene 19.700.000 din, letos pa so celo predvideni izdatki v znesku 27 milijonov din. Leta 1939—40 je bila v Sloveniji ena madžarska manjšinska šola z 46 učenci, v lanskem šolskem letu pa je bilo 15 madžarskih manjšinskih šol z 21 razredi in 1026 učenci. Velikansko povečanje založniške dejavnosti se kaže v vseh založbah, zlasti pri »Mladinski knjigi«. Medtem ke je izdala »Mladinska knjiga« v letu 1945 šest del v nakladi 71.000 izvodov, lani pa 55 knjig in brošur v skupni nakladi 275.000 izvodov, je izdala samo v prvem polletju letošnjega leta 37 knjig v skupni nakladi 214.000 izvodov.

Razstava šolstva Ljudske republike Slovenije, ki jo je priredilo ministrstvo za prosveto LR Slovenije ob sodelovanju republiških odborov, sindikatov, prosvetnih delavcev, bo trajala do vštetelega 24. t. m. Razstavo bodo še izpopolnili, nakaor pa prenešana v Beograd, kjer jo bodo odprli ob kongresu Zveze prosvetnih delavcev Jugoslavije.

Kratke vesti

Po opravljenih teoretičnih tečajih iz padalstva so priredili po številnih mestih LR Srbije skoke tečajnikov s padalom. Uspeh tečajnikov pri prvih skokih je odličan. Skakali so z višine 800 m. Po planu letalske zveze LR Srbije bo do konca novembra letošnjega leta plan o strokovnem usposabljanju padalcev izvršen za 4%.

Včeraj je bila v Zagrebu nogometna tekma hrvatske lige med moštvi »Zagreb« in »Zadra«. Tekma se je končala z rezultatom 2:1 v korist Zagreba.

V Zagrebu so odigrali na igrišču »Dinamo« na Šalati prijateljsko tekmo v košarkarstvu. Nastopila sta garnizija Beograda in moštvo »Dinamo«. Zmagal je »Dinamo« z rezultatom 20:6.

Današnji sportni program

- NOGOMETNI POKAL FLRJ
ZAGREB: Zagreb : Dinamo
NOVI SAD: Sloga : Naša krila
KRUSEVAC: Napredak : Ponziana
OSIJEK: Proleter : Partizan
BEOGRAD: Crvena zvezda : Spartak, Metalac (B) : Metalac (Z)
SARAJEVO: Sarajevo : Lokomotiva
SPLIT: Hajduk : Budućnost

II ZVEZNA LIGA

- SKOPLJE: Dinamo (S) : Mornar
PANCEVO: Dinamo (P) : Vardar

Prijateljske tekme

- MARIBOR: Enotnost : Polet
Zelezničar : Nafta

NOGOMETNO PRVENSTVO LRS

- I skupina
LJUBLJANA: Zelezničar : Rudar

II skupina

- GORICA: Gorica : Postojna

KOSARKA

- KARLOVAC: Zelezničar (M) : Slo-boda

KROS

- BEOGRAD: Kros : Politike

MARIBOR: Gozdni jesenski tek za prvenstvo Maribora 1948

TENIS

- STOCKHOLM: Zaključne igre na turnirju na katerem nastopajo Jugoslovani: Mitič, Palada in Branovič

Z VSEGA SVETA

RIM - V zvezi z informacijo, dobljeno od italijanskega zunanjega ministrstva, poroča »Rome Daily American« da se bo v prihodnjih dneh sestal grof Storza z Robertom Schumanom v južni Franciji. Oba zunanjista ministra bova razpravljala o vprašanju »zapadne zveze«.

HAAG - Poročevalska agencija ANP javlja iz Džakarta, da se nadaljuje oboroženi spopadi med nizozemskimi izvidniki in Indonezijci na področju Sumatra (centrally del Jave). Nizozemske sile so prekorale demarkacijo linijo in vdrle v vas Teradredre Med 27. oktobrom in 9. novembrom je bilo v nizozemskem okupacijskem področju 111 oboroženih napadov med nizozemskimi četami in Indonezijci.

KAIRO - List »Al Asabi« nise da je sklenila egiptaska vlada z družbo Anglo-Franzijski Oil Company sporazum o izkoriščanju egiptaskih nahajališč nafte. Ader in Asaf. Po tem sporazumu so dobili Egipt samo 2% nafte ki jo dajeta pred kratkim najbrž nahajališč.

SANGHAI - Po poročilu iz Hongkongu je postalo 5 ameriških tiskov in Sanghaju vsa svoj kapital v Hongkong. Kapital v znesku okrog 35 milijonov hongkonških dolarjev.

GORJIA - Pred okrajšanim sodiščem v Gorjii Dnjmaji je končana razprava proti skupini bolgarskih državljanzov ki so vohunili za neko tujo državo. Oboženočen Hrsto Grečev in Pavel Hrdjohov sta obsojena na smrt z obseženim drugo dva pa na daljšo zaporne kazni. Pred pokrajškim sodiščem v Nevropoku so se končali proces proti

drugi skupini 24 inozemskih vohunov, 6 obtožencev je obsojenih na smrt, 1 obtožencev na dosmrtno robiljo ostali pa na zaporne kazni od 1 do 5 let zapore.

TEL AVIV - AFP poroča, da je sprejel izraelaki državni svet odločitev, da bo bodoči parlament Izraelske države sestavljen iz 120 poslancev. Glasovali bodo shko vsi državljani nad 18 let ne glede na spol, izvoljeni pa bodo lahko po končanem 21. letu. Volitve v parlament bodo konec decembra.

PRAGA - Pred praškim državnim sodiščem se je pričela razprava proti M. Hocu, morilcu generalnega sekretarja zveze nacističnih držav. Hoca je arent tako imenovanega »českega komiteta«, ki sodeluje z ameriško obveščevalno službo CIC in ima sedež v Regensburgu. Komite je pripravil celo vrsto atentatov na vodilne politične osebnosti ljudske demokracije republike Českoslovaške. Prva naloga Hooceve skupine je bil atentat na majorja Strana, nato pa bi bilo treba izvršiti atentat na ministrice za narodno obrambo venerabilno Svobodo, do česar pa so za vsakega človeštva organov narodne varnosti ni prišlo. Ustanovitvi češkega komiteta so v glavnem predstavniki bivše narodne socialistične ljudske stranke Busek, Benda, Bumže in Kovar.

HAAG - ANP poročila in je nizozemska vlada sklenila odložiti demobilizacijo enot, ki so bili leta 1945 vpoklicani v vojno mornarico. Demobilizacija bi morala biti v oktobru in novembru letos. Sedaj poročajo, da so demobilizirali leto 1945 vpoklicanih mornarjev odložili še za pol leta.

XV. šampionat ZSSR

brez Botvinika Smislova in Boleslavskega

V četrtki so se pričelo v Moskvi XVI. šahovsko prvenstvo ZSSR. Udeleženci so na turnirski tabeli takole razvrščeni: 1. Auerbach, 2. Flohr, 3. Keres, 4. Bondarevski, 5. Furman, 6. Tajmanov, 7. Kotov, 8. Löwenfisch, 9. Alatorcev, 10. Konstantinopolski, 11. Ilivicki, 12. Panov, 13. Bronstein, 14. Razgovin, 15. Aronjin, 16. Lisicja, 17. Lilienthal, 18. Holmov, 19. Toluj.

V I kolu so igrali naslednji pari: Flohr-Toluj, Keres-Holmov, Bondarevski-Lilienthal, Furman-Lisicja, Tajmanov-Aronjin, Kotov-Razgovin, Löwenfisch-Bronstein, Alatorcev-Panov, Konstantinopolski-Ilivicki. V I kolu je prost Auerbach.

Kakor je razvidno iz tabele so zbrani na XVI. šampionatu ZSSR vsi najmočnejši sovjetski velemeistri in moštvi razen Botvinika Smislova in Boleslavskega.

V petek so igrali prvo kolo XVI. šampionata ZSSR. Do prekinitve so se končale tri partije: Kotov je premagal Razgovina neodločeno pa sta se končali partiji Löwenfisch-Bronstein in Flohr-Toluj. Ostale partije so bile prekinjene.

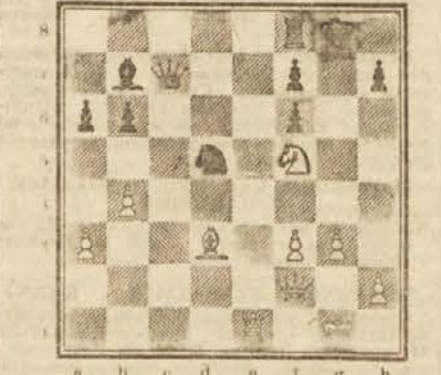
SINDIKALNO PRVENSTVO MARIBORA

Po IV kolu sindikatnega moštvenega dranstva je stanje naslednje: I skupina: Mladina Zel. in Tov vol in iz izvodov 41 točk, ZSŽ z 21,5 točk Zel. delavnice II. itd.

II skupina: Zel delavnice I. 31 točk, Prosveta 26,5, Studenci 22,5, Pošta I. 21,5 (1) itd.

Tehnično vodstvo turnirja je na protest žel. delavnice I. resilo in kontumisciralo igro Majorji (Prosveta)-Forray v korist žel. delavnice.

Problem št. 3

Beli: Kg1, Df2, Te1, Ld3, Sf5, a3, b4, f3, g3, h2 (10). Črni: Kg8, Dc7, Th8, Lb7, Sd5, a6, b6, f7, h7 (10).

Pozicija, ki jo vidite na diagramu je nastala v partiji Spielman-Tartakower na turnirju v Mladinskih Laznih 1925. Beli na potezi forsirano odloči igro v svojo korist.

Kros smučarjev SD Enotnosti

Ljubljana, 13. novembra. — Danes popoldne so imeli svojo pretekajočo pred ljubljansko sezono svojega športa smučarji in smučarke SD Enotnosti na letnem tekmovanju v Tivolju...

znane s smučaršiš v Kranjski gori: Bizjak, Radičević in drugi. Med njimi je bilo nekaj mladincev, ki so s svojo borbenostjo in vzdržljivostjo opozorili svoje tovaršice...

VAŽNO!

Vsi, ki še imajo hranilno knjižico bivše Pošne hranilnice, izdano v predaprilski Jugoslaviji, naj jo predložijo čimprej bodisi osebno ali pa po pošti Narodni banki...

V primeru, da je lastnik izgubil tako knjižico, naj jo vseeno prijavi na gornji naslov ter navede v prijavi njeno številko. Po amortizacijskem postopku mu bo Narodna banka izdala novo hranilno knjižico.

Narodna banka FLRJ

Centrala za Slovenijo - Hranilna služba Ljubljana

Obvestilo

Po odredbi ministrstva za kmetijstvo o obveznem čiščenju sadnega drevja je vsak lastnik ali uživalec vrta dolžan sam očistiti vse sadno drevje na vrtu...

Poizvedba

Mornar Caka Miroslav, baje iz Tahova, CSR, je bil za časa II. svetovne vojne ukranc na našem parklu »Triglav« v svojstvu radiotelegrafista.

Iz spiska padlih, pogreanih in umrlih mornarjev jugoslovanskih državljanov na dolgi plovbi za časa narodno-osvobodilne vojne, ki nam je bil poslan od našega Ministrstva pomorstva iz Beograda...

Družina imenovanega Caka je baje živela v Ljubljani, zato se tam pojma ista poziva da se najkasneje do konca 1948. leta prijavijo pisnim potkom Upravi pomorstva v Splitu.

Pisarniško moč

za nekaj ur dnevno takoj sprejme podružnica »Ljudske pravice«, Kranj

INVALIDSKO TRGOVSKO PODJETJE LJUBLJANA

potrebuje za nekaj ur dnevno večšega šoferja za poltovorni avto

Javiti se v Upravi podjetja, Tržaška cesta 12 (Tobačna tovarna)

Pisalni in računski stroj

kupimo takoj! — Ponudbe poslati na Okrajni magazin Celje-okolica, Celje

KOLPORTERJA

(prodajalca časopisov) sprejme takoj podružnica »Ljud. pravice« in »Slov. poročevalca« Kranj. — Zasluzek ca. 5.000 din mesečno

PLANINARSKI SAVEZ JUGOSLAVIJE

razpisuje natečaj

za izdelavo osnutka znaka Planinarskog Saveza Jugoslavije

Bistveni pogoji: peterokraka zvezda, plezalna vrv, silhueta graka. — Rok za izdelavo osnutka: 20. november 1948. Prva nagrada 6000.— din; druga nagrada 3000.— din.

Osnutek je poslati na Planinarski Savez Jugoslavije, Beograd, Knez Mihajlova 47, pod šifro, v posebni kuverti pa točen naslov predlagatelja.

Natečaja se lahko udeleže vsi državljani FLRJ.

Pločevinaste radiatorje

takoj kupi uprava »Ljudske pravice«, Ljubljana, Kopitarjeva 2

POZIV!

Predilnica volne, nacionalizirano podjetje FRANC CRNILEC, NAKLO, poziva vse upnike in dolžnike, da predložijo do 10. decembra t. l. vse svoje terjatve, oziroma da do tega roka poravnajo vse svoje dolgove do trdke, sicer upniki zapadejo, dolžniki pa se bo izročilo pristojni oblasti, da dolgove sodnim putem izterja.

Dolgove je poravnati na bančni tekoči račun čekkonto št. 50601-52.

Uprava Predilnice volne, Naklo

NAGRADNI NATEČAJ

Ministrstvo za kmetijstvo LRS razpisuje natečaj za izdelavo načrtov za naslednje kmetijske gospodarske zgradbe:

1. Načrt govejega hleva za 100 krav s pripadajočimi prostori za porod, s teliščem, s krmilnico, senikom (nad hlevom ali v posebni zgradbi) ter s sobo za dežurnega. Obratovalne smeri (krmiljenje, izhod živine, izvoz gnoja) zasnuje sam projektant.

2. Načrt govejega hleva za 60 krav z istimi prostori in pogoji kot pod točko 1.

3. Načrt govejega hleva za 50 krav z istimi prostori in pogoji kot pod točko 1.

4. Načrt gospodarskega poslopja za manjše kmetijske obrate. Načrt naj obsega hlev za 10-15 glav odrasle govede s pripadajočim oddelkom za tele. Pod isto streho naj bodo 4 stojišča za konje in prostori za 20 svinj. Vsi prostori naj bodo vezani s prostori za pripravo krme; senik naj bo na podstrešju.

Projektji naj se izdelajo za naslednje okolišče: A. Slovensko Primorje, B. Dolenjska, Štajerska, C. Ravninski, D. Planinski.

Gospodarska poslopja se lahko projektirajo zidana (opeka, kamen), lesena ali kombinirana. Za normalno stojišče odrasle govede naj projektant predvideva površino 2,30 m² pri ravninskem tipu pa 2,60 m². Višina hleva naj raste vzporedno z velikostjo hleva od 2,65 m do 3,20 m. Zračenje hleva mora projektant predvideti v zadostni meri.

Kot en načrt se računa načrt za en objekt v katerem koli od navedenih okolišev in v materialu po izbiri. Projektanti naj predvidevajo uporabo čim ekonomičnejšega in čim cenejšega materiala pri najsmotnejšem razporedu

Razpis

Glavna uprava zdravstvene službe zavarovancev pri Ministrstvu za ljudsko zdravstvo LRS v Ljubljani prireja

trimesečni tečaj za bolničarke

ki bodo po uspešno končanem tečaju zaposlene v zdravstveni službi za zavarovance (ta je bila prej pri Državnem zavodu za socialno zavarovanje). Tečaj se bo pričel 1. decembra 1948, ko naj se tečajnice od 10-12 ure zglase pri Upravi zdravstvene službe zavarovancev pri MLO, Ljubljana, Krekov trg 2-II (Mestni dom). Tečajnice bodo prejemale za časa trajanja tečaja vzdrževalno po din 2.000 na mesec (brez odbitkov). Po uspešno končanem tečaju bodo tečajnice usvrščene kot bolničarke po 2. čl. 18 temeljnega uredba o zdravstveni stroki (Uradni list FLRJ št. 68 z dne 15. 8. 1947) z začetno temeljno plačo 8.000 din (temeljna odredba o prejemkih vseh državnih uslužbenecov Uradni list FLRJ št. 83 z dne 26. 9. 1947). Dodeljene bodo poliklinikam in splošnim, obratnim ter zobnim ambulantam zdravstvene službe zavarovancev kot bolničarke v zdravniških ordinacijah in pomoč pri zdravniški administraciji.

Pogoj za sprejem je starost od 18 do 28 let in po možnosti dovršena nižja srednja šola (osemrazredna osnovna šola, meščanska šola, štirje razredi gimnazije, realne ali realne gimnazije ali enakovrstna strokovna šola).

Prošnje sprejema do 23. 11. 1948 in vsa nadaljnja pojasnila daje Uprava zdravstvene službe zavarovancev pri MLO v Ljubljani, Krekov trg 2-II (Mestni dom). V prošnji je treba navesti vse življenjske podatke, področje stanja in vse morebitne dosežene službe. Prošnji, kolkovani z 10 din, je treba priložiti rojstni list, zdravniško spričevalo državnega zdravnika, potrdilo o voljni pravi, potrdilo o nezakazovanju in zadnje šolske spričevalo. Če prošnja ne bi mogla takoj dobiti kake priloge, jo pošlje lahko naknadno, a še pred začetkom tečaja.

Predvsem opozarjamo tudi uprave in sindikalne podružnice vseh obratov, da iz svojih kadrov izberejo uslužbenke, ki bi prišle v poštev, da se izobrazijo za bolničarsko stroko v lastnih obratnih ambulantah ali v ostalih ustanovah zdravstvene službe zavarovancev. — Glavna uprava zdravstvene službe zavarovancev pri MLO Glavnega mesta Ljubljana.

Raznašalko časopisov

za Huje in Čirče takoj sprejme podružnica »Ljudske pravice«, Kranj

POSLOVNA TEHNIKA V GOSTINSTVU

Izšla so navodila za uporabo in izpolnjevanje obrazcev tehnike poslovanja v gostinstvu. Obravnani so obrazci TG 101 do 134, katere je založila Državna založba Slovenije in so v originalnih priloženi tem navodilom, v kolikor pa jih podjetja sama naročajo, pa so med besedilom navedeni praktični vzorci. Za vsak obrazec je navedeno, v kateri kategoriji gostinskih obratov je obvezen, čemu služi in kakose uporabljati. — S temi navodili je izpolnjena obširna vrzel, ki je do sedaj bila vzrok, da poslovanje v gostinstvu ni bilo pregledno, saj ta poslovna tehnika zajame vse gibanje gostov in materiala od prihoda gosta do njegovega odhoda, oz. od naročila blaga do izvršene storitve in plačila po gostu.

Naroča se pri:

Državni založbi Slovenije v Ljubljani

OB 81. OBLETNICI VELIKE OKTOBRSE REVOLUCIJE

smo izdali klasično povest o ruski revoluciji

A. Serafimoviča: »ŽELEZNO REKO«

v prevodu Vere Brnčičeve in Mileta Klopčiča, V polplatno vezana 65.— din.

Dalje smo izdali naslednje novosti:

MAKEDONSKA POEZIJA. Uredil in uvod napisal Fran Petre, 112 strani. Vezano v polplatno 135.— din, v polsunjske 155.— din. Izbor združuje poleg nekaterih narodnih pesmi enajst večidel mladih pesnikov. Pesmi je prevedlo osem slovenskih pesnikov.

Avugst Cesarec: PANKRAC IN NJEGOVE ŽRTVE. Roman. Prevedel Severin Sali, 252 strani. Vezano 110.— din

A. S. Puškin: POVESTI IVANA PETROVIČA BELKINA. Prevedel Davorin Ravljen, 116 strani, 20.— din

Oskar Davičo: MED MARKOSOVIMI PARTIZANI. 302 strani. Vezano 95 din

KNJIGE SE DOBE V VSEH KNJIGARNAH

Slovenski knjižni zavod v Ljubljani

Ureja uredniški odbor. — Odgovorni urednik Dušan Bole. — Naslov uredništva: Kopitarjeva 6. — Uprava Kopitarjeva 2 — Telefon uredništva in uprave: 52-61 do 52-65. Telefon naročniškega oddelka 36-85. — Štev. ček. računa 6-90601-0.

prostorov. Projekti morajo vsebovati tloris, podolžni in prečni prerez ter približno uporabo gradbenega materiala.

Nagrade: I. nagrada din 20.000, 3 — II. nagrade a din 10.000 do 30.000, 10 — III. nagrad a din 5.000 do 30.000

II. Istočasno s prednjim natečajem razpisuje Ministrstvo za kmetijstvo LRS tudi nagradni natečaj za izdelavo načrtov za naslednje objekte:

1. Načrt kombiniranega svinjaka za 4 plemenske svinje in 12 do 16 pitancev. 2. Načrt kombiniranega svinjaka za 8 plemenskih svinj in 20 do 30 pitancev.

Merilo načrta, izdelava, ekonomičnost in uporaba materiala naj bo ista kot pri načrtih za goveje hleve.

Nagrade: I. nagrada din 10.000, 2 — II. nagradi a din 5.000 do 10.000, 5 — III. nagrad a din 3.000 do 15.000.

Načrte je treba poslati Ministrstvu za kmetijstvo z naslovom projektanta, lahko pa tudi z geslom v zaprti kuverti, pri čemer naj bo naslov projektanta v posebni kuverti pod istim geslom.

Rok za predložitev projektov je 15. december 1948. Projekte bo ocenjevala posebna strokovna komisija pri Ministrstvu za kmetijstvo.

Ministrstvo za kmetijstvo si pridržuje pravico odkupa nenagrajenih načrtov.

Ljubljana, 12. novembra 1948.

Ministrstvo za kmetijstvo LRS

Fotoamaterski tečaji

Ljubljanskega društva fotoamaterjev se bodo vršili po naslednjem razporedu: začetnik od »A« tečaj ob ponedeljkih in četrkih od 19-21 ure, nadaljevalni »B« tečaj ob četrkih in petkih od 19-21 ure. Tečaji bodo v Kinovrem gradu, Celovška c. 23-1, soba 69. Opozarjamo tečajnike, naj priložijo fotografske predmetke tečaja se je še možno priložiti.

KINO

LJUBLJANA MOSKVA: Sovjetski film »Slovenska pesar, tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

SLOGA: Sovjetski film »Lenin 1918«. Zgradni izredni dolžine filma predstave ob 14.30, 17, 19.30 in 20.30.

SISKA: Sovjetski film »Alisa Navoi, tednik. Predstave ob 18 in 20.

MARIBOR ESPLANADE: Sovjetski film »Aleksander Matrosov, tednik.

GRAJSKI: Sovjetski barvni glasbeni film »Pravljice o sibirski zemlji«. Predstave ob 14.30, 16.30, 18.30 in 20.30.

CELJE METROPOL: Češki barvni film »Rohač, tednik.

DOM: Sovjetski film »Timur in njegov četa, tednik.

KAMNIK: Sovjetski film »Lov na kites, in »Sovjetska Baškirija, tednik.

KRANJ MESTNI: Jugoslovanski dokumentarni film »1. maj 1948« in »Makedonija, tednik.

PTUJ: Sovjetski film »Veliki preobrat, tednik.

RAZNAŠALKO CASOPISOV

takoj sprejme uprava »Ljud. pravice«, Ljubljana, Kopitarjeva 2

Uprava »Triglav-filma« potrebuje filmske napovedovalce

(spikerje) za slovenščino in srbohrvaščino. V poštev pridejo tudi tisti, ki so sicer zaposleni. Ponudbe z opisom izobrazbe in z navedbo razpoložljivih časov je poslati upravi »Triglav-filma«, Ljubljana, Zaloška c. 64.

NEDELJA 14. XI. OB 14. URI STADION »ŽELEZNIČARJA«

Tekma za naslov jesenskega prvaka RUDAR (Trbovlje) : ŽELEZNIČAR (Ljubljana)

OBVESTILA

Objava Obvestilo

o obveznem cepitju proti pasji steklini na področju glavnega mesta Ljubljane

Po naročilu Ministrstva za kmetijstvo z dne 18. X. 1948. št. VK-336/116-48, se mora do 20. XII. izvršiti obvezno cepitje vseh psov proti steklini z namenom preprečitve širjenja in živalskega zdravja pred to nevarno boleznijo.

V Ljubljani se bo vršilo cepitje po naslednjem vrstnem redu: Dne 18. XI. na dvorišču gostilne Novak na Rimski cesti za Rajon Center od črke A do L.

Dne 19. XI. na dvorišču gostilne Novak na Rimski cesti za Rajon Center od črke U do Z.

Dne 20. XI. na dvorišču posestnika Zora na Viški cesti za zapadni del Rajona Rakovnik-VII.

Dne 21. XI. na dvorišču »Kuriva« v Podmilščakovi ulici za Rajon Bežigrad-SISKA.

Dne 22. XI. na dvorišču gostilne »Pri Ziberti« na Trati št. 9, ob Celovski cesti za področje št. 1. Vid.

Dne 23. XI. na dvorišču gostilne »Pri Ruskom carju« na Ječici za področje KLO Ječica.

Dne 24. XI. v Sreberjah št. 25, pri Lovša Franc za zahodni del KLO Polje.

Dne 25. XI. v župnišči v Polju za vzhodni del KLO Polje.

Dne 26. XI. na Stepanjski cesti št. 11, (bivše Čiščevorjevo skladišče) za področje Rajona Moste.

Dne 27. XI. na dvorišču gostilne Vrbinca, na Peruzijevci cesti za vzhodni del Rajona Rakovnik-VI.

Dne 28. XII. na dvorišču gostilne Vrbinca, na Peruzijevci cesti za ostali del Rajona Rakovnik-VI.

Dne 29. XII. na dvorišču gostilne Novak, na Rimski cesti za zahodni del mesta Ljubljana.

Vsak lastnik psa naj prinese s seboj potrdilo o plačani pasji taksi, 35 din za povratitev stroškov za cepitje vsakega psa in nagobčilo.

Cepitje se bo vršilo od 7-12 ure. Prebivalci Trnovskega okoliša pripeljejo svoje pse lahko tudi na Rimsko cesto.

Poverjenstvo za kmetijstvo in gozdarstvo MLO Ljubljana

RADIO

Ljubljana, Maribor in Slov. Primorje

8.00 Jutrarnji spored — 8.30 Napoved časa, poročila, objava dnevnega sporeda in vremenika napoved — 9.00 »Trbovlje« — 10.00 Popoldanski simfonijski koncert — 11.00 Poje Trbovski pevski zbor iz Maribora p. v. Draga Cibica — (prenos iz Maribora) — 11.30 Pester opoldanski spored — 12.30 Napoved časa in poročila — 12.40 Zabavna glasba, mali oglašaji in objave — 13.00 Pol ure za najmlajše poslušalce. »Tako so se borili pionirje« — 13.30 Za vsakogar nekaj — 14.30 Napoved časa, poročila in objava večernega sporeda — 14.45 Slovenske narodne pesni Dana Jarc, spremila Avgust Stanek — 15.00 Oddaja za področje. — Predavanja: Važne politične novice zadnjega tedna; — Obrtni odseki v kmetijskih združenjih; — Udarniki v kmetijski Grosupeljske okraja; — Ob zaključku paše; — Zaledarske bolezni in živinoreja; — Ali je baljenje sadnega drevja pripravljivo? — Pretakanje vina; — O shranjevanju jabolk; — B-S-G. Cepitje proti jetiki; — France Kozar — pesnik in borec za pravico; — Vmo igrajo in pejejo ansambli in solisti Radia Ljubljana in pester program s plošč — 18.30 Nekaj orkestralne glasbe — 19.00 Radjski dnevnik — 19.10 Poje Slovenski vokalni kvintet — 19.30 Napoved časa in poročila — 19.40 Zabavna glasba, mali oglašaji in objave — 20.00 Večerk slovaških pesmi — 21.15 Pisan spored orkestr. in sol. glasbe — 21.00 Jakob Gotovac: »Ero z onega sveta«. Opera v 3 dejanjih — prenos iz ljubljanske opere. V odmoru prenos poročil Zvezne postaje Beograd — 24.30 Zaključek oddaje.

Naše naročila obveščamo, da bo zaradi prenosa zasedanja 11. kongresa KPS dnevni program spremenjen po potrebi.

MALE OGLASI

KUPIMO KOMPLETNO OPREMO za kmečk. sobo v gorenjskem slogu. Ponudbe pod »Kmečka soba«. 3891

KUPIMO več računskih strojev za vse operacije (električni ali ročni), več pisalnih strojev z dolgim in normalnim vozom ter železne blagajne in železne omare. Ponudbe poslati na oglasni oddelček pod »Stroj«. 3892

OTROSKI VOZICEK — globok prodaj. Ljubljana, Dravska ulica 4.

ZAMENJAM enonadstropno tristanovansko hišo v Ljubljani za družinsko hišo z večjim sadnim vrtom v višinskih krajih Gorenjske ali Štajerske. Eventuelno prodam oziroma kupim Naslov v upravi »Ljudske pravice«. 732

KUHINSKO OPREMO, rabljeno, zamenjam za prašičjo krmo (kornuzo, krompir). Poizve se: Korojeva 74, Ljubljana. 3882

NOVE POSTELJE dam za prašičjo krmo (kornuzo, moko, krompir). Poizve se: Korojeva 74, Ljubljana. 3883

GARAZI za osebna avtomobila nujno potrebujemo. Javiti Glavni direktiji usnarske industrije LRS, Ljubljana, Zupančičeva 5.

PREKLIC, Podpisani Čestnik Jože, uslužbenec »Lanek«, preključem vse trditve, ki sem jih izrekel o tov. Dolher Alfonzu v družbi 27. X. 1948 ter jih ponovil ob raznih prilikah. Izjavljam, da sem takrat tov. Dolherja Alfonza namerno klevetal, da bi mu škodoval. Zavrniljem se mu, ker je odstopil od tožbe. — Čestnik Jože, uslužbenec »Lanek«, Ljubljana. 3897

VREMENSKO POROČILO HIDROMETEOROLOŠKE SLUŽBE

Stanje dne 12. novembra: Srednje področje visokega zračnega pritiska, ki je bilo večer nad Skandinavijo, se je danes premaknilo na južno Poljsko in se je združilo s področjem visokega zračnega pritiska, ki se je stabiliziralo nad srednjo in južno Evropo. Depresijska cirkulacija se je razširila z Atlantika nad Skandinavijo. Slovenijo je prešla danes oslabljena visoka hladna fronta, ki je bila vidna v zračni sliki (tlačni nobli).

Vremenska napoved za nedeljo, 13. nov.: Jasno z jutranjo meglo in popoldanskimi urami lahka poglobitev z visokimi oblaki. Jutranja temperatura bo padla.

Presidij Ljudske skupščine LRS obveščamo, da se dejurna služba vrši od 15. t. m. dalje vsak delavnik od 14.30 do 19. ure v prostorih splošne pisarne sekretariata Prezidija, Erjavčeva c. 11a, telefon št. 32-20. — Iz sekretariata Prezidija Ljudske skupščine LRS.

DNEVNE VESTI

KOROŠKI BORCI PARTIZANI

ki so se udeležili narodno-osvobodilne borbe v letih 1941. do 1945. na Koroškem, se naprošajo, da pošljejo svoj sedanji naslov Glavnemu odboru Zveze borcev NOV Slovenije v Ljubljani, Erjavčeva cesta 16.

Medicine-stipendiste Ministrstva za ljudsko zdravstvo LRS obveščamo, da bomo izplačevali stipendije za mesec november na dekantu Medicinske fakultete soba št. 3 vsak dan od 13-14 ure še do vključno 18. t. m. Po tem roku bomo vrnili neplačane stipendije ministrstvu. Tovariši, ki stipendij ne morejo prevzeti osebno, jih lahko dvignajo po pooblaščenju, ki ga mora predložiti pooblaščenec v dvojniki. Podpis mora overiti LSM. 8900

Ljudsko-prosvetni svet rajonskega ljudskega odbora I. Center sklicuje množični roditeljski sestanek, ki bo v torek, 16. t. m. ob 19. uri v mladinski dvorani, Frančiškanska ulica. Sestanek bo podal pregled dela v mladinski vzgojni problematiki, tako predšolske dobe, osnovno šolstvo, srednje strokovno šolstvo in gimnazije, kakor tudi razvoj v bodočnosti. Vabimo vse starše in vzgojitelje, da se tega sestanka v čim večjem številu udeležijo.

Mestna plinarna v Ljubljani opozarja vse svoje odjemalce plina, da je treba vse račune za porabljeni plin plačati najkasneje do vsakega 5. v mesecu. V nasprotnem primeru bo podjetje plin odklopilo. 81

Obvezno predavanje o tuberkulozi in cepitju proti tuberkulozi za vse bolničarke in zdravstvene aktiviste BK mesta Ljubljane bo v ponedeljek, 15. t. m. ob 20. uri v klasični gimnaziji — zadnja učilnica pritrilice levo.

Zdravniško dežurno službo od sobote 13. nov. opoldne do ponedeljka 15. nov. do 8. ure jutraj vrši dr. Franta Mis — Poljanca 15, telefon 82-84.

Zdravniško dežurno službo v Celju ima do sobote 13. novembra opoldne do ponedeljka 15. novembra do 8. ure jutraj dr. Podpečan Ivan, Mariborska ulica 34.

Zdravniško dežurno službo v Mariboru opravlja od sobote 13. nov. opoldne do ponedeljka 15. novembra do 8. ure jutraj dr. Škerjanec Srečko, Pobrežje, Naspina ul. št. 74. Za obiske na dom je javiti pri Zavodu za socialno zavarovanje — Ulica Talcev št. 13, tel. št. 21-64.

KONCERTI

Simfonični koncert — drugi abonma koncert, v sredo 17. nov. ob 20. v Filharmoniji. Poleg Weberja in Mendelssohna bomo slišali v drugem sporedu Arnišove simfonično pesnitev Gozdovi pojejo, eno najzgodnejših mojstrovih del, nastalo med in po okupaciji ter Ravelov Bolero, ki se odlikuje po izredni instrumentaciji. Izvaja orkester Slovenske filharmonije, dirigent Jakob Cipeč. Vstopnice: Knjižarna muzikalij. 8890